

Skupština
opštine
Lopare

SLUŽBENI GLASNIK

Broj 4
Godina XIV
10. 4. 1978.

STATUT

OPŠTINE LOPARE

Izdaje:
Skupština
opštine
Lopare

Glasnik
izlazi
po
potrebi

S T A T U T
O P Š T I N E
L O P A R E

S A D R Z A J

S T A T U T A O P Š T I N E L O P A R E

OSNOVNA NAČELA	1
GLAVA I -- OPŠTINA LOPARE	6
GLAVA II -- PRAVA I DUZNOSTI OPŠTINE	10
GLAVA III -- FUNKCIJE OPŠTINE U POJEDINIM OBLASTIMA	12
1. Društveno planiranje	13
2. Oblast privrede	14
3. Urbanizam i stambena oblast	18
4. Komunalna oblast	21
5. Zaštita čovjekove prirode i radom stvorene sredine	22
6. Obrazovanje i vaspitanje	23
7. Kultura	26
8. Tehnička i fizička kultura	27
9. Socijalna i dječija zašt- ita	28
10. Zdravstvena zaštita	30
11. Posebna zaštita boraca, vojnih invalida i porod- ica palih boraca	31
12. Kadrovska politika i zapošljavanje	31
13. Opštenarodna odbrana	33
14. Društvena samozaštita i bezbjednost	34
15. Civilna zaštita	36
16. Zaštita sloboda, prava i dužnosti čovjeka i gradjana	37
17. Ustavnost i zakonitost	37
18. Društveni nadzor	38
19. Pružanje pomoći organizac- ijama udruženog rada i drugim samoupravnim organ- izacijama	39
20. Način ostvarivanja prava i dužnosti gradjana u opštini	40

GLAVA IV	- SAMOUPRAVLJANJE U OPŠTINI	41
	1. Organizacija udruženog rada	42
	2. Mjesne zajednice	43
	3. Samoupravne interesne zajednice	48
	4. Društveno-političke organizacije	53
GLAVA V	- POVEZIVANJE SAMOUPRAVNOG LIČNOG RADA U SISTEMU UDRUŽENOG RADA	54
	1. Udruživanje u zemljoradničke zadruge i druge oblike udruživanja	56
	2. Udruživanje radnih ljudi u zanatske i druge zadruge i njihova saradnja sa osnovnim organizacijama udruženog rada	57
GLAVA VI	- ZADOVALJANJE OPŠTEDRUŠTVENIH I ZAJEDNIČKIH POTREBA	58
	1. Materijalna dobra i sredstva opština	59
	2. Opšti bilans sredstava	61
	3. Budžet opštine	61
	4. Društveni fondovi	63
	5. Samodoprinosi	64
GLAVA VII	- OBLICI ODLUČIVANJA	64
	1. Odlučivanje ličnim izjašnjenjem	64
	a/ Zborovi radnih ljudi i gradjana	64
	b/ Referendumi	66
	c/ Javna rasprava	67
	2. Odlučivanje putem delegata i delegacija	68

	3. Samoupravno sporazumijevanje i društveno dogovaranje	69
	4. Pravo građana da podnesu predstavke i prijedloge	71
GLAVA VIII	- DRUŠTVENA ZAŠTITA SAMOUPRAVNIH PRAVA I DRUŠTVENE SVOJINE	72
GLAVA IX	- DELEGATSKI SISTEM U OPŠTINI	73
GLAVA X	- JAVNOST RADA I INFORMISANJE	78
GLAVA XI	- SKUPŠTINA OPŠTINE I NJENI ORGANI	81
	1. Skupština opštine	81
	a/ Položaj i nadležnost	81
	b/ Sastav i izbor	84
	c/ Djelokrug i način odlučivanja u vijećima	86
	d/ Prava i dužnosti delegata	99
	2. Funkcioneri Skupštine opštine	100
	3. Predsjedništvo Skupštine opštine	103
	4. Radna tijela Skupštine opštine	103
GLAVA XII	- IZVRŠNI ODBOR	104
GLAVA XIII	- OPŠTINSKI ORGANI	108
	1. Savjet za narodnu odbranu	108
	2. Opštinski štab teritorijalne odbrane	109
	3. Opštinski štab civilne zaštite	109
	4. Društveni savjeti	109
	5. Opštinski pravobranilac samoupravljanja	110

	6. Opštinski sud za prekršaje	110
	7. Opštinski sud	110
	8. Opštinsko javno tužilaštvo	111
	9. Opštinsko javno pravobranilaštvo	111
	10. Samoupravni sudovi	111
	11. Opštinski organi uprave	112
GLAVA XIV	SKUPŠTINA OPŠTINE I NJENI ORGANI	113
GLAVA XV	PROMJENA STATUTA	114
GLAVA XVI	PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	115

Polazeći od činjenice da su radnička klasa i svi radni ljudi i građani u opštini, kao samoupravnoj i osnovnoj društveno-političkoj zajednici zasnovanoj na vlasti i samoupravljanju radničke klase i svih radnih ljudi, sa Savezom komunista na čelu, postigli značajne uspjehe u svom materijalnom i duhovnom razvitku, u razvitku socijalističkih društvenih odnosa na osnovama samoupravljanja i razvijanja i jačanja bratstva, jedinstva i ravnopravnosti naroda i narodnosti, stvorili uslove za bogatiji i svestraniji socijalistički razvitak, da su nastale takve društveno-političke promjene koje zahtjevaju izmjenu postojećeg Statuta opštine, a u težnji da se Statutom opštine radničkoj klasi i svim radnim ljudima osigura odlučujući položaj i uloga u društvu i upravljanje društvenim poslovima, doprinose stvaranju što povoljnijih uslova za razvitak privrede i drugih djelatnosti, za što brži porast standarda radnih ljudi i građana, za što potpuniju društveno-političku aktivnost u Socijalističkom savezu radnog naroda i drugim društveno-političkim organizacijama usmjeravanim idejnom i političkom aktivnošću Saveza komunista, kao i obezbjeđivanju uslova za potpunije ostvarivanja prava i dužnosti radnih ljudi i građana i njihovih političkih, ekonomskih, kulturnih i drugih zajedničkih interesa, Skupština opštine Lopare na zajedničkoj sjednici svih vijeća od 7.4.1978. godine, u skladu sa odredbama člana 272. Ustava SRBiH i člana 247. Statuta opštine Lopare /"Službeni glasnik opštine Lopare", broj 5/74/, d o n o s i

STATUT OPŠTINE LOPARE

OSNOVNA NAČELA

I

Opština Lopare /u daljem tekstu: opština/ je samoupravna i osnovna društveno-politička zajednica radnih ljudi i građana, zasnovana na vlasti i samoupravljanju radničke klase i radnih ljudi i na ravnopravnosti svih naroda i narodnosti, u kojoj oni ostvaruju svoja Ustavom utvrđena i zagarantovana prava u skladu sa potrebama zajedničkog života, svestranog socijalističkog samoupravnog razvitka i učvršćivanja bratstva, jedinstva i zajedništva naroda i narodnosti.

U opštini, radni ljudi i građani u ostvarivanju svojih zajedničkih interesa organizovani u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim osnovnim samoupravnim organizacijama i zajednicama i u drugim oblicima samoupravnog udruživanja, u društveno-političkim organizacijama odlučuju samoupravnim sporazumijevanjem i društvenim dogovaranjem i putem delegata u Skupštini opštine i drugim organima samoupravljanja.

II

Radni ljudi i građani u opštini usmjeravaju svoju aktivnost u pravcu:

- proširivanja i jačanja materijalne osnove opštine i života građana razvijanjem proizvodnih snaga, podizanjem produktivnosti rada i unapređivanjem socijalističkih proizvodnih i drugih društvenih odnosa,
- proširivanja i razvijanja svih oblika društvenog samoupravljanja i socijalističke demokratije i izgradjivanja odnosa medju ljudima zasnovanih na svijesti i značaju zajedničkih interesa i na slobodnoj djelatnosti čovjeka, pri čemu odlučujući značaj ima učvršćivanje i dalje razvijanje samoupravnog sporazumijevanja i društvenog dogovaranja,
- stvaranjem uslova za stalno poboljšanje života i rada radnog čovjeka i građana na osnovama solidarnosti i uzajamnosti i onemogućavanja neopravedanih socijalnih razlika,
- stalnog njegovanja i razvijanja tradicija i čuvanja svih tekovina narодноослободилаčkog rata i revolucije, a naročito bratstva, jedinstva naroda i narodnosti,

- što efikasnijeg realizovanja koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite kao neposredni i trajnih funkcija samoupravnog socijalističkog društva, kao neprikosnovnih i neotudjivih prava i dužnosti radnih ljudi, gradjana, osnovnih i drugih samoupravnih organizacija i zajednica, društveno-političkih i drugih društvenih organizacija i državnih organa.

- radni ljudi i gradjani u opštini obezbedjuju uslove za ostvarivanje svojih suverenih prava i svojih klasnih i nacionalnih interesa i za svoje neposredno učešće u odlučivanju u organima opštine, organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama. Opština podstiče samoupravno uređjivanje organizovanje i povezivanje samoupravnih organizacija i zajednica u kojima se uskladjuju interesi i samoupravno uređjuju pitanja od njihovog neposrednog zajedničkog interesa, obezbjedjuju što svestranija i potpunija informisanost radnih ljudi i gradjana, te javnost rada i odgovornost svih nosilaca društvenih funkcija u opštini.

III

Radni ljudi i gradjani svoja prava i dužnosti ostvaruju aktivnošću u društveno-političkim i drugim društvenim organizacijama i udruženjima i utiču na razvoj društveno-ekonomskih odnosa u opštini.

Savez komunista, kao revolucionarna i jedinstvena organizovana vodeća idejna i politička snaga radničke klase i svih radnih ljudi u izgradnji samoupravnog socijalizma i ostvarivanja solidarnosti radnih ljudi i gradjana i bratstva, jedinstva, osnovni je pokretač i nosilac političke aktivnosti u daljem razvijanju socijalističke revolucije i socijalističkih samoupravnih odnosa.

U Socijalističkom savezu radnog naroda radni ljudi i građani, društveno-političke organizacije i sve organizovane socijalističke snage, sa Savezom komunista na čelu ostvaruju političko i akciono jedinstvo socijalističkih snaga u usmjeravanju društvenog razvoja na osnovama vlasti i samoupravljanja radničke klase i radnih ljudi. Posebno se u Socijalističkom savezu radnog naroda stvaraju uslovi za svestrano učešće omladine i njenih organizacija u društveno-političkom životu u opštini.

Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata opštine sa svim organizovanim socijalističkim snagama na čelu sa Savezom komunista Jugoslavije u okviru delegatskog sistema ostvaruju svoju ulogu u razvijanju socijalističke samoupravne demokratije i rukovodeću ulogu radničke klase, i njenih interesa i zajedno sa svim socijalističkim snagama društva, posebno sa mladom generacijom, razvija i njeguje tradicije i tekovine narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije.

Kroz sindikat se radnička klasa i radni ljudi zalažu za takav društveno-ekonomski položaj i ulogu radnika u društvenom i političkom sistemu koji odgovaraju interesima i težnjama radničke klase za ostvarivanje socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa i odlučujuću ulogu radnika u upravljanju društvenom reprodukcijom, za razvijanje samoupravljanja i ostvarivanja samoupravnih i drugih prava i interesa radnika na svim područjima rada, stvaralaštva i života.

IV

U skladu sa Ustavom i zakonom, ovim Statutom se utvrđuju zadaci opštine u obezbeđivanju uslova za rad radnih ljudi i razvoj proizvodnih snaga, način usmjeravanja privrednog i društvenog razvoja i zadaci opštine u pojedinim djelatnostima, zadaci opštine u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, socijalne politike, kadrovske politike i zapošljavanja, sredstva opštine i njihova raspodjela i način zadovoljavanja opšte društvenih i zajedničkih potreba građana, oblici samoupravljanja, samoupravnog sporazumijevanja i društvenog dogovaranja, obezbeđivanje ustavnosti i zakonitosti i zaštita sloboda i

prava građana, javnost rada, medjuopštinska saradnja, saradnja opštine sa širim društveno-političkim zajednicama, organizacija Skupštine opštine i drugih opštinskih organa njihova prava i dužnosti i ovlaštenja i druga pitanja od interesa za opštinu.

Ostvarivanje zadataka opštine vrše radni ljudi i građani neposredno na zborovima radnih ljudi i osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama na zborovima radnih ljudi i građana u mjesnim zajednicama, kao i preko svojih delegacija i delegata koje oni neposredno biraju u Skupštinu opštine, Skupštine mjesnih zajednica i druge organe, Skupštine samoupravnih interesnih zajednica i druge organe društvenog samoupravljanja u opštini.

V

U ostvarivanju zadataka u sistem opšte-narodne odbrane, opština utvrđuje organizaciju narodne odbrane i obezbedjuje jedinstvo organizovanja i pripremanju narodne odbrane. Opština uskladjuje organizaciju, planove i pripreme narodne odbrane u opštini sa organizacijom, planovima i pripremama za narodnu odbranu SRBiH, i susjednih opština od značaja za jedinstvo i efikasnost sistema narodne odbrane i obezbedjuje sprovođenje odbrambenih priprema u oblasti privrede i društvenih djelatnosti u opštini.

U skladu sa Ustavom i zakonom u opštini se prati i analizira stanje organizacija i funkcionisanje društvene samozaštite, usmjerava i koordinira cjelokupna aktivnost u izvršavanju zadataka društvene samozaštite.

Radni ljudi i građani, organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice, društveno-političke organizacije, društvene organizacije i udruženja građana i druge samoupravne organizacije i zajednice u opštini, imaju pravo i dužnost da ostvaruju društvenu samozaštitu organizovanjem i sprovođenjem zaštite Ustavom utvrdjenog poretka i bezbednosti zemlje, društvene svojine, samoupravnih prava radnih ljudi i građana.

VI

Osnovna načela ovog Statuta predstavljaju idejnu osnovu i pravac samoorganizovanja i konstituisanja opštine u skladu sa Ustavom Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

VII

Svi organi opštine i drugi društveni faktori dužni su u svojoj aktivnosti, u skladu sa Ustavom i zakonom pridržavati se ovih načela u razradi i primjeni odredaba ovog Statuta.

GLAVA I

OPŠTINA LOPARE

Član 1.

Opština Lopare /u daljem tekstu: opština/, je samoupravna i osnovna društveno-politička zajednica, zasnovana na vlasti i samoupravljanju radničke klase i svih radnih ljudi i građana koji žive na njenom području.

Član 2.

Opština je pravno lice.

Sjedište opštine je u Loparama.

Opština je u sastavu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

Opštinu, kao pravno lice zastupa predsjednik Skupštine opštine u skladu sa zakonom.

Član 3.

Područje opštine obuhvata naseljena mjesta: Bobetino Brdo, Brezje, Brijest, Brnjik, Brusnica, Čelić, Drijenča, Humci, Jablanica, Koraj, Kozjak, Koretaši, Labucka, Lipovice, Lopare, Lopare Selo, Lukavica, Mačkovac, Miladići, Milino Selo

Mirosavci, Mrtvica, Nahvioci, Peljave, Piperi, Pukiš, Puškovac, Podgora, Pirkovci, Priboj, Ratkovići, Sitari, Smiljevac, Sibošnica, Tobut, Vakuf, Velino Selo, Visori, Vražići i Vukosavci.

Član 4.

Lopare su naselje gradskog karaktera.

Član 5.

Izmjena područja opštine i izdvajanje naseljenih mjesta iz sastava opštine i priključenje naseljenih mjesta iz sastava drugih opština vrši se po predhodno pribavljenom mišljenju zainteresovanih radnih ljudi i gradjana uz saglasnost Skupštine opštine i mjesne zajednice određenog područja.

Član 6.

Inicijativu za promjenu područja pojedinih naseljenih mjesta mogu dati zborovi radnih ljudi i gradjani u mjesnim zajednicama, Skupštine, odnosno savjeti mjesnih zajednica, mjesne konferencije SSRN, Opštinska konferencija SSRN i Skupština opštine Lopare.

O inicijativi za promjenu područja opštine ili promjenu područja pojedinih naseljenih mjesta raspravljaju izvršna tijela, društveno-političkih organizacija opštine. Odluku o promjeni područja naseljenih mjesta donosi Skupština opštine.

Član 7.

Gradjanima opštine smatra se svako lice koje na njenom području ima prebivalište.

Skupština opštine može gradjane Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i državljanke drugih zemalja, uz njihovu saglasnost, proglasiti počasnim gradjanima opštine, uz znak priznanja za njihov vanredan rad i postignute rezultate u izgradnji socijalizma i samoupravljanja, unapredjenju medjuopštinske i medjunarodne saradnje i očuvanju mira u svijetu, kao i postignutih posebnih rezultata na polju nauke i kulture.

Član 8.

Josip Broz Tito, Predsjednik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je prvi počasni građanin opštine Lopare, proglašen na svečanoj sjednici Narodnog odbora opštine 28. aprila 1962. godine.

Član 9.

U cilju davanja društvenog priznanja za naročita dostignuća i rezultate u svim oblastima, a naročito u privredi, društvenom radu, obrazovanju, nauci, kulturi, umjetnosti, zdravstvu, socijalnoj zaštiti fizičkoj i tehničkoj kulturi, pojedinim građanima mogu se dodjeljivati novčane nagrade, pismene pohvale i plakete kao posebno priznanje za njihov samoprijegoran rad u odgovarajućoj oblasti.

Nagrade, pismene pohvale i plakete po odredbama ovog člana i posebnog akta Skupštini opštine mogu se dodjeljivati i radnim i drugim samoupravnim organizacijama, zajednicama i državnim organima.

Skupština opštine, posebnim aktom, utvrđuje sredstva za novčane nagrade, visinu nagrade, način dodjeljivanja novčanih nagrada, pismenih pohvala i plaketa, kao i sva druga pitanja u vezi sa sprovođenjem odredaba ovog člana.

Član 10.

Praznik opštine je 8. septembar Dan oslobođenja Lopare.

Državni praznici, događaji od značaja za opštinu, Republiku ili cijelu zemlju proslavljaju se u opštini u skladu sa programskom orijentacijom usmjerenom na narodnooslobodilačku borbu i socijalističku revoluciju, borbu za mir, nezavisnost, nesvrstanost i ravnopravnost kao i naša dostignuća i uspjehe u izgradnji zemlje.

Programska orijentacija proslava u opštini utvrđuje se u okviru Opštinske konferencije SSRN.

Član 11.

Opština ima svoj amblem.

Amblem opštine ima oblik Spomen-kuće u Vukosavcima u kojoj je u dnu na sredini upisano "LOPARE", a iznad je ucrtana fabrika, tri klasa žita /pšenice/ iza kojih se u pozadini vide konture brda Majevice, grančica šljive, a u vrhu petokraka zvijezda i datum prvog oslobođenja Lopara, /08.09.1941. godina/.

Član 12.

Opština saradjuje sa susjednim opštinama SRBiH, na principima dobrovoljačke solidarnosti, putem udruživanja sredstava i osnivanjem zajedničkih organa, organizacija i službi za vršenje poslova od zajedničkog interesa, poslova u oblasti narodne odbrane i za zadovoljavanje zajedničkih potreba, preduzimanja zajedničkih akcija i razmjenom iskustava i drugim vidovima udruživanja i saradnje.

Opština saradjuje sa opštinama drugih Socijalističkih Republika i Autonomnih pokrajina i razvija snjima medjusobne odnose u poslovima od zajedničkog interesa.

Opština saradjuje sa Skupštinom SRBiH i drugim republičkim organima i u skladu sa Ustavom učestvuje u utvrđivanju politike Republike.

Član 13.

Opština se može udruživati sa drugim opštinama u Regionalnu medjuopštinsku zajednicu radi ostvarivanja trajne saradnje u cilju uspješnijeg privrednog razvoja, unapredjenja društvenih odnosa i razvoja društvenog samoupravljanja.

Skupština opštine može odredjene poslove iz svoje nadležnosti prenijeti u nadležnost Medjuopštinske zajednice odnosno zajedničke organe uprave i druge medjuopštinske organe, u skladu sa zakonom.

Opština se udružuje u Regionalnu medjuopštinsku zajednicu zaključivanjem Društvenog dogovora, koji zaključuje Skupština opštine sa Skupštinama opština koje se udružuju.

Zaključci i stavovi koje donosi Skupština Regionalne medjuopštinske zajednice ili njeni organi obavezuju opštinu kada ih usvoji Skupština opštine ili njen odgovarajući organ.

GLAVA II

PRAVA I DUZNOSTI OPŠTINE

Član 14.

Radni ljudi i građani ostvaruju u opštini sve zajedničke interese osim onih koje prema Ustavu ostvaruju u širim društveno-političkim zajednicama.

U opštini se organizuju i razvijaju aktivnosti i uspostavljaju odnosi radi stvaranja uslova za zadovoljavanje zajedničkih potreba i uskladjivanje različitih interesa.

Opština vrši svoje funkcije prava i dužnosti utvrdjene Ustavom i ovim Statutom.

Radi izvršavanja svojih prava i dužnosti opština samostalno donosi propise, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 15.

U okviru prava i dužnosti utvrdjenih Ustavom i drugim propisima u opštini se:

1. Stvaraju i razvijaju materijalni i drugi uslovi za život i rad i za samoupravno zadovoljavanje materijalnih, socijalnih, kulturnih i drugih zajedničkih potreba radnih ljudi i građana.

2. Uskladjuju pojedinačni i zajednički interesi sa opštim interesima, obezbjeđuje ostvarivanje solidarnosti radnih ljudi.

3. Usmjerava i uskladjuje privredni i društveni razvoj, a posebno u oblasti vaspitanja i obrazovanja, kulture fizičke i tehničke kulture, zdravstva, socijalne zaštite i komunalnih službi.

4. Obezbedjuju opšti uslovi za rad i privredjivanje, za zapošljavanje, snabdijevanje gradjana i za vršenje uslužnih djelatnosti.

5. Uredjuju odnosi od neposrednog interesa za radne ljude i gradjane.

6. Organizuje vršenje poslova od zajedničkog i opšteg društvenog interesa i obrazuju organi samoupravljanja i vlasti za vršenje tih poslova.

7. Obezbedjuje neposredno izvršavanje zakona, ako njihovo izvršavanje nije Ustavom i zakonom stavljeno u nadležnost organa širih društveno-političkih zajednica.

8. Obezbedjuje ostvarenje ravnopravnosti naroda i narodnosti, obezbedjuju uslove za razvoj kulture narodnosti.

9. Obezbedjuje ostvarivanje i zaštita slobode, prava i dužnosti čovjeka i gradjanina.

10. Štiti zakonitost i sigurnost ljudi i imovine javni red i mir.

11. Uredjuje i sprovodi politiku stambene izgradnje, stanarina, i održavanje stanova i stambenih zgrada, stvaraju uslovi za nacionalnu stambenu izgradnju i za obezbedjenje stanova odredjenim kategorijama radnih ljudi i gradjana, uredjuju odnosi stambeno-komunalne oblasti.

12. Uredjuje korišćenje zemljišta i dobara u opštoj upotrebi.

13. Utvrđjuje i sprovodi politika izgradnje i uredjenja naseljenih mjesta, kao i područja sa posebnim namjenama, utvrđjuje i sprovodi politika uredjenja prostora i odredjuje njegova namjena.

14. Uredjuje i obezbedjuje zaštita i unapređenje čovjekove prirodne i radom stvorene sredine.

15. Uredjuje i organizuje narodna odbrana.
16. Organizuje i obezbedjuje društvena samozastita i društvena kontrola,
17. Obezbedjuje uslovi za osnivanje i razvoj zemljoradničkih zadruga, podstiče i razvija saradnja zemljoradnika sa zemljoradničkim zadrugama i organizacijama udruženog rada.
18. Obezbedjuje uslovi za rad i funkcionisanje mjesnih i interesnih zajednica.
19. Obezbedjuje uslovi za zaštitu i otklanjanje posledica elementarnih nepogoda.
20. Utvrđuje kadrovska politika i ostvaruje njeno sprovođenje.
21. Obezbedjuje uslovi za informisanje radnih ljudi i građana.
22. Vršiti nadzor nad zakonitošću rada i društveni nadzor organizacija udruženog rada i samoupravnih interesnih zajednica.
23. Preduzimaju mjere za uspješno funkcionisanje delegatskog sistema.
24. Utvrđuju opšti uslovi za rad i zapošljavanje.
25. Vršiti i druga prava i dužnosti utvrđene Ustavom i ovim Statutom.

GLAVA III

FUNKCIJE OPŠTINA U POJEDINIM OBLASTIMA

Član 16.

U skladu sa potrebama, opštim društvenim razvojem i materijalnim mogućnostima u opštini se obezbedjuje vršenje funkcija u pojedinim oblastima u skladu sa pravima i dužnostima opštine, utvrđene Ustavom, zakonom i ovim Statutom.

1. Društveno planiranje

Član 17.

Radi uskladjivanja odnosa u društvenoj reprodukciji i usmeravanja razvoja na samoupravnoj osnovi u različitim oblicima međusobnog povezivanja i uskladjivanja aktivnosti samoupravnih organizacija i zajednica u kojima radnici i drugi radni ljudi upravljaju poslovima i sredstvima društvene reprodukcije i radi opšteg razvoja privrednih i društvenih djelatnosti i jačanja odbrambene sposobnosti u opštini, Skupština opštine donosi jednogodišnje i višegodišnji društveni plan.

Član 18.

Društveni planovi se donose na osnovu dogovora i planova i programa rada razvoja organizacija udruženog rada, mjesnih i samoupravnih interesnih zajednica kao i na osnovu zajednički ocijenjenih mogućnosti i uslova razvoja u opštini i na toj osnovi uskladjanih zajedničkih interesa.

Član 19.

Društvenim planovima utvrđuje se zajednička politika razvoja i u skladu s njom i djelovanjem zakonitosti tržišta, usmjerava društvena reprodukcija na osnovama samoupravnih socijalističkih i društveno-ekonomskih odnosa. Ovim planovima utvrđuju se i smjernice i okviri za donošenje mjera ekonomske politike koje organi opštine, u skladu sa svojim pravima i dužnostima, utvrđenim Ustavom i ovim Statutom, donose radi obezbjeđenja uslova za ostvarivanje uskladjanih zajedničkih interesa utvrđenih društvenim planovima opštine.

U saradnji sa drugim opštinama mogu se donositi i regionalni planovi.

Član 20.

Izvršni odbor, u granicama svojih prava i dužnosti odgovoran je da, u okviru utvrđenih propisa i mjera koje donosi Skupština opštine, radi ostvarivanja društvenih planova obezbijedi opšte uslove za što skladniji i stabilniji razvoj, da u tim uslovima dovede u što potpuniju saglasnost posebne interese i samostalno djelovanje

organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica, sa zajedničkim interesima i ciljevima opštine, da sprečava nastajanje poremećaja koji nastaju zbog okolnosti koje se nisu mogle unaprijed predvidjeti i spriječiti, kao i da sprečava i otklanja sve druge smetnje ostvarivanje zajedničkih interesa i ciljeva utvrđenim društvenim planom.

Član 21.

Prijedlog društvenih planova, prije iznošenja pred Skupštinu opštine, obavezno se stavlja na javnu raspravu radnim ljudima u oblasti udruženog rada, mjesnim i samoupravnim interesnih zajednica, a najkasnije na 20 dana prije njihovog podnošenja Skupštini opštine.

Član 22.

Skupština opštine može, u toku perioda za koje je donesen društveni plan, vršiti njegove izmjene i dopune i u skladu sa izmjenama i dopunama planova organizacija udruženog rada i drugih društvenih struktura.

Opštinski organi uprave i organizacije u okviru svojih prava i dužnosti obavezni su da Izvršnom odboru Skupštine opštine podnese periodične izvještaje i ukazuju na stanje i probleme u vezi ostvarivanja društvenog plana i da mu predlažu mjere iz njegove nadležnosti kao i da preduzimaju mjere iz svoje nadležnosti.

2. Oblast privrede

Član 23.

Opština u okviru svojih prava i dužnosti u oblasti privrede obezbeđuje opšte uslove za privredjivanje i razvoj privrednih djelatnosti kao i uslove za rad organizacija udruženog rada u oblasti industrije, poljoprivrede trgovine i drugih privrednih djelatnosti.

Član 24.

Opština pomaže i podstiče samoupravno organizovanje udruženog rada, uzajamnu saradnju, stimuliše jačanje reproduktivne sposobnosti privrede međusobnim povezivanjem i drugim oblicima udruživanja, podjelu rada, primjenu nauke, tehnike i tehnologije, organizaciju rada i sl., u skladu sa njenim interesima u opštini i širim društvenim interesima na osnovama društvenog dogovaranja i samoupravnog organizovanja.

Član 25.

U opštini se organizuje pružanje ekonomske i druge pomoći organizacijama udruženog rada koja se nadje u teškom ekonomskom položaju i zbog toga nije u stanju da izvršava svoje obaveze, preduzimanje mjera za njenu sanaciju kao i druge ekonomske i upravne mjere kojima se stvaraju uslovi za otklanjanje teškoća zbog kojih nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze.

Član 26.

U opštini se prati i analizira razvoj privrede, predlažu organima samoupravljanja organizacija udruženog rada mjere u cilju bržeg i skladnijeg razvoja cjelokupne privrede opštine, kao i pretpostavke daljeg razvoja materijalne baze i samoupravljanja organizacija udruženog rada.

Član 27.

Organizacije udruženog rada i samoupravna interesna zajednica za zapošljavanje obezbjeđuje u skladu sa zakonom sredstva za organizovanje novih poslova, odnosno novih radnih zadataka za radnike za čiji je rad prestala potreba u organizacijama udruženog rada usled udruživanja osnovnih organizacija, tehnoloških i drugih unapredjenja kojima se doprinosi produktivnost rada i veći uspjeh osnovne organizacije.

Član 28.

Poseban značaj za razvoj privrede opštine imaju proizvodnja i prerada drveta, metaloprerađivačka djelatnost, zatim poljoprivredu i proizvodnja i prerada voća i povrća.

Za dalji razvoj privrede opštine značajnu ulogu ima i drumski saobraćaj, zanatstvo, ugostiteljstvo, PTT usluge i druge uslužne djelatnosti.

Opština usmjerava dalji privredni razvoj jačanjem navedenih privrednih djelatnosti, ali podstiče i pomaže razvoj i drugih privrednih djelatnosti u skladu sa potrebama radnih ljudi i građana, materijalnim mogućnostima i interesima organizacija udruženog rada opštine i širih društveno-političkih zajednica.

Član 29.

U opštini se podstiče i pomaže udruživanje rada zemljoradnika, zemljišta, sredstava rada, odnosno drugih sredstava u svojini zemljoradnika, medjusobno i sa radom radnika i društvenim sredstvima u osnovne organizacije zemljoradnika ili druge oblike udruživanja zemljoradnika ili sa radom radnika i društvenim sredstvima u organizacijama udruženog rada, u skladu sa Zakonom radi unapredjenja poljoprivredne proizvodnje, organizovanog uključivanja u robnu razmjenu, stvaranju uslova za obezbeđivanje i unapredjivanje zdravstvenog, penzionog i invalidskog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti i njihovih drugih interesa, kao i radi zajedničkog ostvarivanja samoupravnog položaja u socijalističkim društveno-ekonomskim odnosima.

Član 30.

Zemljoradnik i član njegovog domaćinstva koji se bavi zemljoradnjom imaju na osnovu svog rada u načelu isti položaj, a u osnovi ista prava i obaveze kao i radnici u udruženom radu društvenim sredstvima.

Član 31.

U opštini se preduzimaju mjere za racionalno korištenje zemljišta, zaštitu bilja i stoke i sve druge mjere koje doprinose povećanju poljoprivrednih proizvoda, davanje posebnih i drugih olakšica za razvoj poljoprivrede.

Član 32.

Zemljoradničke zadruge i organizacije udruženog rada sa kojima su zemljoradnici udružili svoj rad, zemljište, sredstva rada i druga sredstva dužni su da:

- obezbijede opšte uslove za što skladniji i stabilniji razvoj,
- da preduzimaju mjere na sprečavanju i otklanjanju poremećaja u tokovima društvene reprodukcije i vrše otklanjanje takvih poremećaja koji se zbog okolnosti i nisu mogli naprijed predvidjeti i spriječiti.

Član 33.

Zemljoradničke zadruge i druge organizacije udruženog rada u oblasti poljoprivrede dužne su svojim statutima i drugim samoupravnim opštim aktima utvrditi oblike i način kooperacije i saradnje sa zemljoradnicima, načine udruživanja rada i sredstava, prava i obaveze zemljoradnika, način ostvarivanja tih prava i druga pitanja u međusobnim pravima i obavezama i odgovornostima.

Član 34.

Organizacije udruženog rada u oblasti poljoprivrede dužne su blagovremeno da obezbijede, pored pogonske i priključnu mehanizaciju i njihove rezervne dijelove, kvalitetan sjemenski materijal za sjetvu, dovoljne količine vještačkih đubriva najpovoljnijeg hemiskog sastava, zaštitna hemiska sredstva koja služe za suzbijanje biljnih bolesti za potrebe poljoprivrednih proizvođača svoga područja, u kom cilju ostvaruju saradnju sa odgovarajućim organizacijama udruženog rada u oblasti prometa roba.

Organizacije udruženog rada iz stava 1. ovog člana moraju se brinuti za što racionalnije korišćenje svih poljoprivrednih površina koje posjeduju, uskladu sa postojećim zakonskim propisima, kako bi se dobile potrebne sirovine.

Neobrađene poljoprivredne površine aktiviraće obradom kroz iznalaženje najpogodnijeg oblika udruživanja rada i sredstava društvenog i individualnog sektora.

Član 35.

Zemljoradničke zadruge i druge organizacije udruženog rada u oblasti prometa kao i druge organizacije koje se bave otkupom i preradom voća i drugih poljoprivrednih proizvoda dužni su organizovati otkup i prodaju tih proizvoda na tržištu ili njegovu preradu po što povoljnijim uslovima i cijenama.

U cilju zaštite proizvođača i obezbjeđenje boljeg snabdijevanja potrošača i inspeksijske službe opštine, stručne službe zemljoradničkih zadruga i drugih poljoprivrednih organizacija, dužne su preduzeti sve zakonom propisane mjere za sprečavanje špekulacija, bespravnog otkupa poljoprivrednih proizvoda putem nakupaca i preduzeti druge mjere u cilju pravilnog i uspješnog plasmana ovih proizvoda.

Član 36.

U opštini se podstiče razvoj šumarstva prvenstveno zaštitom postojećeg šumskog fonda i njegovih proširenja, obezbjeđivanjem pravilnog korišćenja šumskog fonda, podizanjem šumskih zasada na erozivnim područjima, donošenjem i izvršavanjem šumsko-privrednih osnova, obezbjeđivanje kontrole korišćenja šuma u privatnoj svojini, preduzimanjem preventivnih mjera za zaštitu šuma od požara i drugih mjera.

3. Urbanizam i stambena oblast

Član 37.

Opština preduzima mjere za planski, prostorni i urbanistički razvoj grada Lopara i područja opštine u skladu sa programom privrednog i društvenog razvoja, vodeći računa o kontinuitetu planiranja i programiranja.

Planiranje prostora i naselja je sastavni dio jedinstvenog društvenog planiranja.

Član 38.

Za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja gradskog naselja i opštine, opština saradjuje sa društveno-političkim organizacijama, Privrednom komorom, samoupravnim organizacijama i zajednicama i drugim asocijacijama radnih ljudi i građana na području opštine.

Član 39.

Prostorno uređenje i razvoj opštine i gradskog naselja usmjerava prostornim planom opštine, urbanističkim planom gradskog naselja Lopara, urbanističkim radovima i Odlukom o prostornom uređenju.

Član 40.

Prostornim planom opštine, urbanističkim planom naselja Lopara, urbanističkim redovima za pojedina naselja opština određuje namjenu zemljišta za izgradnju privrednih, kulturnih, obrazovnih, zdravstvenih, sportskih i drugih objekata u interesu za naselje Lopare i opštinu kao cjelinu.

Naročita pažnja posvećuje se zaštiti područja, mjesta i spomen obilježja iz narodnooslobodilačke borbe.

Član 41.

Kroz realizaciju planskih dokumenata opština se stara da obezbijedi interes narodne odbrane, zaštitu stanovništva i nepokretnih vrijednosti od ratnog razaranja i elementarnih nepogoda.

Član 42.

Dodjela gradjevinskog zemljišta ne može se vršiti bez prethodnog regulisanja učešća investitora u troškovima uređivanja gradjevinskog zemljišta, a u skladu sa zakonom i propisima Skupštine opštine.

Poslove uređivanja i dodjeljivanja na korišćenje gradjevinskog zemljišta u društvenoj svojini Skupština opštine može staviti u nadležnost odgovarajuće samoupravne interesne zajednice, u skladu sa zakonom.

Član 43.

U oblasti stambene izgradnje opština preduzima mjere za:

- racionalnu izgradnju naselja, dajući prednost organizovanoj koncentrisanoj društvenoj stambenoj izgradnji,

- usmjeravanje individualne stambene izgradnje, vodeći računa o obimu, lokalitetima i racionalnoj iskorisćenosti zemljišta.

Opština istovremeno vodi brigu o stvaranju uslova za gradnju i razmještaj pratećih objekata značajnih za zadovoljavanje osnovnih potreba radnih ljudi i gradjana.

Član 44.

Opština zajedno sa odgovarajućim interesnim i drugim samoupravnim zajednicama i društveno-političkim organizacijama, utvrđuje na principima društvenog dogovaranja, višegodišnje i godišnje programe stambene izgradnje i poslovnog prostora.

Opština obezbedjuje uslove i podstiče udruživanje organizacija udruženog rada i sporazumijevanje sa samoupravnim interesnim zajednicama u oblasti stambene izgradnje u cilju realizacije smanjenja troškova i skraćivanja rokova za izgradnju stanova.

U opštini se, obezbedjuju povoljni uslovi izgradnje stanova /porodičnih stambenih zgrada/ radnika koji su ostali bez stanova usled elementarnih nepogoda, kao i radnika organizacija udruženog rada sa malim ličnim dohodcima.

Član 45.

Opština koordinira aktivnost učesnika u sprovođenju programa stambene izgradnje, podstiče samoupravno sporazumijevanje i društveno dogovaranje izmedju zainteresovanih organizacija i organa u cilju obezbedjivanja uslova za racionalnije i efikasnije gradjenje stanova, propisuje urbanističke tehničke i druge uslove za racionalnije projektovanje izgradjenih stanova, prati i po potrebi preduzima mjere za kontrolu i stabilizaciju cijena gradjenja podstiče namjensko korišćenje društvenih sredstava za stambenu izgradnju i kreditiranje stambene izgradnje u skladu sa principima solidarnosti i utvrđene socijalne politike u opštini, brine se o obezbedjenjivanju uslova za proširenje materijalne osnove komunalnih djelatnosti čije je vršenje od neposrednog značaja za stambenu izgradnju i za poboljšanje uslova života i rada u izgradjenim dijelovima naselja Lopare i drugih naselja.

Član 46.

Opština u saradnji sa društveno-političkim organizacijama brine se o obezbeđivanju organizovanja i drugih uslova za samoupravno interesno povezivanje i organizovanje u oblasti stanovanja i korišćenja poslovnog prostora u društvenoj svojini kao i za unapredjenje samoupravnih odnosa u tim interesnim zajednicama zajedno sa organima samoupravnih interesnih zajednica u ovoj oblasti utvrđuje na principima društvenog dogovaranja politiku, stanarinu, zakupninu i druga pitanja iz oblasti politike korišćenja stanova i poslovnog prostora na području opštine.

4. Komunalna oblast

Član 47.

U opštini se stvaraju uslovi za razvoj i unapredjenje komunalnih djelatnosti, a naročito obezbeđuje:

- održavanje i uređjivanje javnih površina i drugih terena,
- uređjivanje i održavanje terena za zabavu igru djece i rekreaciju gradjana,
- izgradnju i održavanje pijačnog prostora,
- održavanje higijene i čistoće javnih površina i objekata,
- izgradnja i održavanje vodoprivrednih objekata i instalacija,
- izgradnja i održavanje kanalizacije,
- izgradnja i održavanje puteva, ulica i trotoara,
- održavanje uređjivanje i proširenje parkova i drugih zelenih površina,
- izgradnja, uređjivanje i održavanje groblja i objekata na grobljima,

U opštini se stvaraju uslovi za unapredjenje i razvoj komunalnih djelatnosti u skladu sa prostornim i urbanističkim planovima i urbanističkim redovima, vodeći računa o ravnomjernom razvoju gradskog naselja Lopara i drugih naselja na području opštine.

Član 48.

Samoupravne interesne zajednice i organizacije udruženog rada u oblasti samoupravnih djelatnosti neposredno su odgovorne za kvalitetno i blagovremeno snabdijevanje građana, vodom, električnom energijom i pružanje drugih komunalnih usluga.

Član 49.

Opština prati uskladjivanje razvoja saobraćaja sa privrednim i urbanističkim razvojem gradskog naselja i pojedinih područja, utvrđuje politiku razvoja saobraćaja na području gradskog naselja i naseljenih mjesta, preduzima i druge mjere za uskladjivanje razvoja saobraćaja.

Opština se brine o uređjivanju, izgradnji, održavanju i korištenju javnih prostora za parkiranje i drugih raznih saobraćajnih objekata.

6. Zaštita čovjekove prirode i radom stvorene sredine

Član 50

U opštini se stvaraju i obezbeđuju uslovi za očuvanje i razvoj prirodnih i radom stvorenih vrijednosti čovjekove sredine kao i za sprečavanje i otklanjanje štetnih posljedica koje zagađivanjem vazduha, tla, vode, i prirodnih znamenitosti i rijetkosti ugrožavaju te vrijednosti dovode u opasnost zdravlje i život ljudi.

Član 51.

Opština, u okviru prava i dužnosti i u skladu sa zakonom, ovim Statutom i društvenim dogovorima, a u saradnji sa zainteresovanim organizacijama i organima, utvrđuje:

- program mjera za zaštitu čovjekove prirodne i radom stvorene sredine,
- programe ozelenjivanja javnih površina, uređenja šumskog zemljišta, podizanje i održavanje uličnih drvooreda i drugih nasada od interesa za zaštitu zdravlja i života ljudi,

- mjere zaštite od zagađivanja koje proizvode motorna i druga vozila, mašine i uređaji,
- propisuje i sprovodi mjere zaštite protiv zloupotreba prirodnih izvora i drugih rijetkosti i unošenja štetnih materija u vode, tlo, vazduh i druge vrijednosti,
- preduzima mjere za pravilnu upotrebu hemiskih i drugih sredstava namijenjenih za zaštitu bilja i životinja.

Član 52.

Radni ljudi i građani u opštini, organizacije udruženog rada, mjesne i samoupravne interesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice imaju pravo i dužnost da obezbjeđuju uslove za čuvanje i razvoj prirodom i radom stvorenih vrijednosti čovjekove sredine kao i da sprečavaju i otklanjaju štetne posljedice, koje zagađivanjem vazduha, zemljišta i vode ili na drugi način ugrožavaju te vrijednosti, ili dovode u opasnost život i zdravlje ljudi.

Član 53.

Organizacije udruženog rada i druge organizacije koje svojom djelatnošću zagađuju vazduh, vode, zemljište obavezni su da u skladu sa zakonom obezbijede uređaje za sprečavanje i ostvarivanje uzroka i posledica ovih pojava.

Član 54.

Skupština opštine i drugi organi opštine razmatraju stanje u oblasti zaštite i unapređenje čovjekove sredine, stepen uvođenja zaštitnih mjera u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, podstiče razvoj zaštitnih mjera samoupravnim sporazumijevanjem i društvenim dogovaranjem u ovoj oblasti u skladu sa zakonom, donosi odgovarajuće propise.

7. Obrazovanje i vaspitanje

Član 55.

Opština sa odgovarajućim samoupravnim interesnim zajednicama prati razvitak djelatnosti :

u oblasti obrazovanja i vaspitanja i podstiče neprekidno povezivanje djelatnosti škola i drugih ustanova za obrazovanje i vaspitanje sa potrebnama privrede i društvenih službi, preduzima mjere da djeca koja podliježu školskoj obavezi uredno pohađaju nastavu, utvrđuje sa organima društveno-političkih organizacija, program rada na marksističkom obrazovanju učenika i nastavnika, kao i druge oblike i mjere organizovanog i stalnog uticaja na marksističkom opredjeljenje omladine i zajedno sa organizacijama udruženog rada utvrđuje i sprovodi program mjera za unapredjivanje materijalnog položaja i uslova rada škola, kao i druge mjere u cilju razvoja i unapredjivanja sistema školovanja radničkog podmlatka u tim školama, saradjuje sa organizacijama udruženog rada odgovarajućom samoupravnim interesnom zajednicom u oblasti obrazovanja i drugim organima i organizacijama u preduzimanju mjere za otklanjanje nepismenosti, podizanje opšteg obrazovanja nivoa radnih ljudi i njihovog stručnog usavršavanja.

Član 56.

U opštini se obezbedjuje obavezno osnovno školovanje.

Osnivanje i ukidanje osnovnih škola u opštini vrši se u skladu sa zakonom.

Član 57.

Pri ostvarivanju svojih zadataka u oblasti vaspitanja i obrazovanja opština utvrđuje program razvoja i mrežu ustanova za: predškolsko obrazovanje, osnovno vaspitanje i obrazovanje i usmjereno obrazovanje u skladu sa programima razvoja privrede i društvenih djelatnosti, a za njihove kadrovske potrebe.

Član 58.

U cilju omogućavanja daljeg školovanja i radi obezbedjenja stručnih kadrova za potrebe privrede i društvenih djelatnosti u opštini se mogu osnivati škole za usmjereno obrazovanje u skladu sa programom razvoja škola.

Član 59.

U cilju obrazovanja odraslih gradjana, opština, organizacije udruženog rada, interesne i druge samoupravne zajednice i organizacije obezbeđuju uslove za obrazovanje odraslih.

Član 60.

Radi ostvarivanja prava i zadovoljavanja zajedničkih potreba radnih ljudi u oblasti obrazovanja i vaspitanja u opštini se obezbeđuju materijalni, kadrovski i drugi uslovi za obrazovanje i vaspitanje, putem samoupravnih interesnih zajednica, a naročito:

- potrebni uslovi za obuhvatanje sve djece osnovnim školovanjem,
- obezbeđenja uslova za rad osnovnih škola, škola usmerenog obrazovanja i vaspitanja,
- stvaranje uslova za opšte, stručno i marksističko obrazovanje i usavršavanje odraslih,
- stvaranje uslova za učenički i studentski standard.

Član 61.

Skupština opštine, njena radna tijela i drugi organi opštine:

- zajedno sa odgovarajućom zajednicom, obrazovanja usmjerava i uskladjuje razvoj obrazovanja i vaspitanja, za potrebama privrede i društvenih djelatnosti, prati razvitak i rezultate rada organizacija za obrazovanje i vaspitanje i brine se o obezbeđivanju uslova za što potpunije zadovoljavanje obrazovno-vaspitnih potreba stanovnika.

Član 62.

Solidarnošću radnih ljudi i gradjana i putem samoupravnih sporazuma, opština, zajedno sa organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama i Zajednicom za osnovno obrazovanje, u skladu sa materijalnim mogućnostima može obezbjeđivati sredstva za nabavku i dodjelu besplatnih udžbenika učenicima osnovnih škola.

Sredstva koja se na osnovu samoupravnih sporazuma pribave za dodjelu besplatnih udžbenika raspodjeljuje se putem Zajednice za osnovno obrazovanje, u osnovnim školama na području opštine.

Zajednica za osnovno obrazovanje dužna je da donese uputstvo u kome će obrazovati osnovne škole da vode brigu o nabavci raspodjeli, čuvanju i korišćenju udžbenika s ciljem da njihova upotreba traje duže vrijeme.

8. K u l t u r a

Član 63.

U skladu sa razvojem i rastom privrednih i društvenih djelatnosti, opšteg obrazovnog nivoa radnih ljudi i gradjana, društvenog standarda, u opštini se na samoupravnim osnovama stvaraju i obezbjeđuju društveni, materijalni i drugi uslovi i donosi program razvoja kulturnih djelatnosti.

Kulturne djelatnosti i stvaralaštvo organizuju se tako da budu dostupna svim radnim ljudima i gradjanima.

Član 64.

U opštini se organizuje zaštita spomenika kulture, spomen-obilježja, arhivske gradje, umjetničkih vrijednosti od posebnog kulturnog istoriskog značaja, prirodnih ljepota i rijetkosti i ostalih tvorevina narodnog dana i stvaralaštva i omogućava da oni budu dostupni svakom čovjeku.

Član 65.

Opština, organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice i radni ljudi mogu podizati spomenike i spomen-obilježja u cilju očuvanja uspomena na događaje i ličnosti iz narodne revolucije, socijalističke izgradnje, istorije radničkog pokreta, opšte istorije i istorije naroda, narodnosti i etničkih grupa. Jugoslavije. Posebna pažnja posvećuje se izgradnji i održavanju grobova i grobalja palih boraca i obilježavanju spomen-objekata narodnooslobodilačke borbe i njegovanje tradicija iz ove borbe.

Član 66.

U opštini se obezbeđuju sredstva i stvaraju uslovi za razvoj i unapredjenje organizacija iz oblasti kulture i umetnosti, a naročito biblioteka, domova kulture, kulturno-umjetničkih društava i organizacija.

9. Tehnička i fizička kultura

Član 67.

U oblasti fizičke i tehničke kulture opština:

- obezbeđuje sredstva za finansiranje fizičke kulture i proširivanje materijalne osnove na bazi slobodne razmjene rada kroz aktivnost samoupravne interesne zajednice za fizičku kulturu.
- organizovano i ravnopravno izgradjivanje objekata za fizičku kulturu za potrebe djece predškolskog uzrasta, omladine, radnih ljudi i građana na područjima mjesnih zajednica u skladu sa prostornim uređenjem opštine,
- brine se o racionalnom korištenju postojećih objekata i objekata koji će se izgraditi sa preduzimanjem mjera za razvijanje takve organizacije rada kojom se obezbeđuje njihovo adekvatno korištenje i međusobna saradnja svih nosilaca razvoja fizičke kulture,

- brine se o obezbjeđivanju opštih uslova za razvoj i unapredjenje tehničke kulture.

Član 68.

Društvene organizacije u oblasti fizičke kulture u skladu sa zadacima i programima rada organizuju se tako da njihovi članovi i drugi radni ljudi i građani mogu učestvovati u tim djelatnostima u cilju zadovoljavanja svojih interesa i potreba.

Zajednički društveni interes i korišćenje objekata fizičke kulture obezbjeđuju se samoupravnim sporazumijevanjem društvenih organizacija, organizacija udruženog rada, mjesnih zajednica, samoupravnih interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednicama.

Član 69.

Organizacije u oblasti fizičke kulture imaju trajan zadatak na razvijanju bratstva, jedinstva i zbližavanju radnih ljudi, posebno omladine, jačanju odbrambenih sposobnosti zemlje.

10. Socijalna i dječija zaštita

Član 70.

Radi obezbjeđenja ekonomske i socijalne sigurnosti radnog čovjeka i građanina i stvaranja posebnih uslova za život i rad kao i za razvoj svestrane ličnosti, u opštini se na osnovama socijalističke uzajamnosti i solidarnosti samoupravnim sporazumijevanjem i drugim dogovaranjem, djelovanjem samoupravnih interesnih zajednica mjesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica utvrđuju i sprovode mjere socijalne političke i socijalne zaštite.

Član 71.

U opštini se ostvaruju uslovi za socijalnu zaštitu građanina u okviru materijalnih mogućnosti opštine i potreba građana i to:

- obezbedjenja zaštite ratnih, vojnih i invalida rada, zaštite porodica palih boraca i žrtava fašističkog terora i zaštite socijalno - nezbrinutih lica, porodica lica koje su na osluženju vojnog roka, samohranih, starih i iznemoglih gradjana, vaspitno-zapuštene djece, omladine i umno zaostalih lica putem socijalnih davanja, stalnih i povremenih novčanih i drugih pomoći,
- vršenjem poslova koje se odnose na starateljstvo, usvojenja, odnos roditelja i djece, zaštitu maloljetnika, rehabilitaciju i slično,
- sprovođenjem zadataka u vezi sa suzbijanjem i sprečavanjem socijalnih pojava,
- podizanjem i udruživanjem organizacija za socijalnu zaštitu, udruživanjem materijalnih sredstava opštine i drugih zainteresovanih faktora,
- pružanjem pomoći za obezbedjenje djece i omladine u njihovim porodicama,
- uticajem na zaštićeno lice da se što prije osposobi za izvršavanje ličnih, porodičnih i društvenih obaveza.

Član 72.

U opštini se stvaraju uslovi za ostvarivanje sveobuhvatne društvene brige o djeci, a naročito:

- utvrđuje politika, programira i planira razvoj i unapredjenje dječije zaštite u skladu sa potrebama i interesima opštine,
- obezbedjuje na osnovama solidarnosti i uzajamnosti povoljni materijalni i drugi uslovi za pravilan razvoj i odgoj djece,
- podstiče, usmjerava i uskladjuje razvoj onih oblika društvene zaštite djece koji stimulišu razvoj i eliminišu socijalne razlike medju djecom.

Član 73.

Radni ljudi i građani u organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama u opštini, obezbeđuju uslove za svestran razvoj djece, a posebno prema djeci bez roditelja, djece koja su ostala bez roditeljskog staranja i zaostalog psihičkog i fizičkog razvoja, kojima je potrebna njega, vaspitanje i zaštita u odgovarajućim organizacijama udruženog rada.

11. Zdravstvena zaštita

Član 74.

U opštini se obezbeđuju materijalni, društveni i drugi uslovi za pružanje i unapređjivanje zdravstvene zaštite stanovništva.

Opština obezbeđuje osnovne uslove za osnivanje i rad zdravstvenih ustanova i za sprovođenje preventivnih zdravstvenih mjera i akcija.

Član 75.

Zdravstvenu zaštitu obezbeđuju i sprovode osnovne organizacije udruženog rada iz oblasti zdravstva, osnovne organizacije udruženog rada, druge organizacije i opština, u okviru svojih prava i nadležnosti utvrdjenih zakonom i ovim Statutom.

Član 76.

Zdravstvena zaštita stanovništva organizuje se i sprovodi u skladu sa potrebama i mogućnostima opštine i dostignućima nauke, a prema programima i planovima zdravstvene zaštite na bazi društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumijevanja.

Opština organizuje preventivnu zdravstvenu zaštitu i preduzima zdravstvene akcije i sanitarne mjere za suzbijanje epidemija i zaraznih bolesti.

Građani su dužni da se brižu za očuvanje i unapređjivanje svog zdravlja djece i omladine kao i higijenskih uslova sredine u kojoj žive i rade.

Član 77.

Sredstva za finansiranje zdravstvene zaštite obezbeđuju radni ljudi i građani udruženi u samoupravne interesne zajednice zdravstvenog osiguranja.

Opština je dužna snositi troškove liječenja i troškove drugih zdravstvenih usluga građanima sa svog područja koji su slabog imovnog stanja, a nisu zdravstveno osigurani.

12. Posebna zaštita boraca, vojnih
invalida i porodica palih boraca

Član 78.

Opština prati stanje i potrebe učesnika narodnooslobodilačkog rata, ratnih vojnih invalida, porodica palih i umrlih boraca i žrtava fašističkog terora, i u saradnji sa Savezom udruženja boraca NOR-a, organizacijama udruženog rada, preduzima mjere za obezbeđenje prava boraca i vojnih invalida, a naročito za poboljšanje njihovog materijalnog položaja, zdravstvene zaštite i stambenih prilika.

13. Kadrovska politička i zapoš-
ljavanje

Član 79.

Radni ljudi i građani u organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim organizacijama i zajednicama, društveno-političkim organizacijama i udruženjima građana utvrđuju način ostvarivanja kadrovske politike kojom se obezbeđuje i sprovodi dosledna primjena demokratskog sistema i srazmjerne nacionalne zastupljenosti u kadrovskoj politici i vrše izbor kadrova koji svojim radom i djelovanjem doprinose daljem razvoju socijalističkih samoupravnih odnosa i jačanju vlasti radničke klase.

Član 80.

U opštini se zaključuje Društveni dogovor o ostvarivanju kadrovske politike. Društveni dogovor zaključuju Skupština opštine i izvršna tijela društveno-političkih organizacija.

Društveno-političke organizacije svojim neposrednim angažovanjem brinu se o ostvarivanju kadrovske politike da bude obezbeđena samoupravna klasna suština.

Član 81.

U skladu sa potrebama društveno-političkog i društveno-ekonomskog razvoja u opštini se preduzimaju mjera za poboljšanje i unapredjenje struktura kadrova i obezbeđuju se izvršenje programa kadrovskih potreba u oblasti privrede i društvenih djelatnosti.

Član 82.

U cilju ostvarivanja klasne suštine kadrovske politike, u opštini djeluje Titov Fond za stipendiranje mladih radnika i djece iz radničkih porodica.

Član 83.

U opštini se stvaraju uslovi za zapošljavanje radnika.

Zapošljavanje i politika zapošljavanja regulišu se Društvenim dogovorom.

Na načelima uzajamnosti i solidarnosti, radni ljudi i građani, organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice dužne su stvarati uslove za ostvarivanje prava na rad, za što potpuniju zaposlenost, obezbeđenje materijalne sigurnosti za slučaj privremene nezaposlenosti, zapošljavanje radnika bez radnog iskustva, i zapošljavanje radnika nakon povratka sa rada iz inostranstva.

Član 84.

Društvenim dogovorom, statutima organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica, i drugim samoupravnim aktima tih organizacija i zajednica i društveno-političkih organizacija, utvrđuju se mjere za sprovođenje društvenih dogovora o ostvarivanju kadrovske politike i zapošljavanja u opštini, kao i društveno-politička odgovornost odgovornih organa i pojedina za kršenje društvenih dogovora.

14. Opštenarodna odbrana

Član 85.

Opština, u okviru svojih prava i dužnosti, a u skladu sa Ustavom, zakonom, sistemom narodne odbrane i osnovama planova i pripremnih mjera za odbranu zemlje uredjuje i organizuje opštenarodnu odbranu na svom području, uskladjuje i usmjerava pripreme organizacija udruženog rada, mjesnih i interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica, a u slučaju napada na zemlju organizuje i rukovodi opštenarodnom odbranom.

U opštini se, u skladu sa sistemom opštenarodne odbrane i planovima širih društveno-političkih zajednica, organizuje i priprema teritorijalna odbrana i civilna zaštita, mobilišu sve raspoložive snage i sredstva i stvaraju materijalni i drugi uslovi za potrebe odbrane, vrše poslovi vojne obaveze i mobilizacije i druge zakonske obaveze za potrebe oružanih snaga, sprovode pripreme i obezbjeđuje osposobljavanje radnih ljudi i građana, organizacija udruženog rada, mjesnih i interesnih zajednica udruženog rada, mjesnih i interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica i opštinskih organa i organizacija za njihovo učešće u oružanoj borbi i drugim oblicima otpora, u zaštiti i spasavanju stanovništva i materijalnih dobara i za izvršavanje drugih zadataka od interesa za odbranu zemlje.

Član 86.

Organizacije udruženog rada, samoupravne interesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice imaju pravo i dužnost da se organizuju i pripremaju za opštenarodnu odbranu i da aktivno učestvuju u opštenarodnom otporu u slučaju agresije samostalno i na zahtjev opštine i širih društveno-političkih zajednica uz maksimalno korišćenje svih potencijala i raspoloživih sredstava, obezbjeđuju uslove za proizvodnju u ratnim uslovima, organizuju i sprovode zaštitu ljudi i materijalnih dobara od ratnih dejstava i drugih opasnosti, izrađuju planove za odbranu u kojima se utvrđuju osnovni zadaci, mjere i postupci u periodu neposredne ratne opasnosti, obezbjeđuju sredstva za finansiranje priprema i vrše druge zadatke od interesa za odbranu zemlje.

Član 87.

U mjesnoj zajednici, građani se neposredno organizuju, pripremaju i osposobljavaju za učesće i pružanju otpora agresoru, zaštiti i spašavanju stanovništva i materijalnih dobara i za izvršavanje drugih zadataka za odbranu zemlje u skladu sa Ustavom, zakonom, ovim Statutom i planom odbrane opštine.

Član 88.

Društveno-političke organizacije, prema prirodi i karakteru svoje djelatnosti usmjeravaju i sprovode idejno-političke i moralno-psihološke pripreme, te pokreću i usmjeravaju političke i druge akcije i mjere od značaja za opštenarodnu odbranu, a u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata aktiviraju svoje članstvo, radne ljude i građane u vodjenju borbe i pružanju drugih oblika otpora agresoru.

Društvene organizacije, stručna i druga udruženja rade na osposobljavanju svojih članova za aktivno učesće u opštenarodnom otporu i u tom pogledu ostvaruju saradnju sa drugim organima i organizacijama u pripremama u oblasti narodne odbrane.

Član 89.

Samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima svih nosilaca poslova opštenarodne odbrane na području opštine mogu se obezbjedjivati materijalna sredstva za finansiranje potreba opštenarodne odbrane.

Osnovni nosioci poslova opštenarodne odbrane obezbjedjuju posebna sredstva za finansiranje potreba opštenarodne odbrane koja su specifična za svakog nosioca opštenarodne odbrane u opštini.

15. Društvena samozaštita i bezbjednost

Član 90.

Radni ljudi i građani, organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice, društveno-političke organizacije,

društvene organizacije i udruženja i druge samoupravne organizacije i zajednice u opštini imaju pravo i dužnosti da ostvaruju društvenu samozaštitu organizovanjem i sprovođenjem zaštite Ustavom utvrdjenog poretka, bezbednosti zemlje, društvene svojine, samoupravnih i drugih prava radnih ljudi i gradjana i njihove svojine, lične sigurnosti i dostojanstva i suzbijanja svih oblika društveno-negativnih pojava i ponašanja i da obezbjeđuju uslove za neposredno izvršavanje zakona i drugih propisa, zakonitosti i društvene kontrole, efikasnog ostvarivanja prava i dužnosti radnih ljudi i gradjana.

Član 91.

Organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, društveno-političke organizacije i druge samoupravne organizacije i zajednice u opštini, obavezni su da svojim samoupravnim opštim aktima utvrđuju prava, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i gradjana i drugih nosilaca društvene samozaštite u ostvarivanju društvene samozaštite u opštini i društvu u cjelini.

Član 92.

U ostvarivanju funkcije društvene samozaštite Skupština opštine, u skladu sa Ustavom i zakonom donosi odluke, naredbe, uputstva, rješenja i zaključke, zatim rezolucije i preporuke kojima se predviđa i utvrđuje preduzimanje mjera i aktivnosti koja su dužne i obavezne da sprovedu organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice, društveno-političke organizacije i druge samoupravne organizacije i zajednice, organi uprave i pravosudja, gradjani i radni ljudi u opštini.

Član 93.

U opštini se sprovodi zaštita sigurnosti gradjana i svojine, održavanje javnog reda i mira.

Radni ljudi i gradjani, organizacije udruženog rada mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice dužne su saradjivati sa organima javne bezbednosti u cilju sprečavanja, narušavanja javnog reda i mira i činjenja krivičnih djela.

16. Civilna zaštita

Član 94.

U opštini se organizuje civilna zaštita, kao najširi oblik pripremanja i učešća radnih ljudi i građana, organizacija udruženog rada, mjesnih zajednica, samoupravnih interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica u zaštiti i spašavanju stanovništva i materijalnih dobara od ratnih dejstava u ratu i elementarnih nepogoda u miru.

Civilna zaštita kao jedinstven sistem organizuje se u naseljenom mjestu, mjesnoj zajednici, organizaciji udruženog rada i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici

Član 95.

U opštini se obezbedjuje i sprovodi organizovana zaštita društvene svojine od požara, elementarnih nepogoda i drugih vidova oštećenja objekata i svojine i u tom cilju preduzimaju potrebne preventivne mjere zaštite, kao i akcije i mjere na otklanjanju šteta i posledica nastalih vanrednim okolnostima.

U ostvarivanju prava i dužnosti, opština se posebno stara da obezbijedi smještaj za sve koji su usled elementarnih nepogoda ostali bez stana i da obezbijedi zdravstvenu pomoć onima čije je zdravlje ugroženo.

Organizacije udruženog rada, mjesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice dužne su svojim samoupravnim opštin aktima utvrditi mjere i zaštitu, postupke i materijalna sredstva za zaštitu od elementarnih nepogoda i otklanjanja posledica nastalih od elementarnih nepogoda.

Član 96.

Opština, organizacija udruženog rada, kao i mjesne zajednice, zavisno od potreba i mogućnosti osnivaju dobrovoljna vatrogasna društva.

Član 97.

Radni ljudi i građani, organizacije udruženog rada, mjesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice obavezne su da učestvuju u otklanjanju posledica elementarnih nepogoda i da postupaju po uputstvima nadležnih organa opštine.

17. Zaštita sloboda, prava i dužnosti čovjeka i građana

Član 98.

Slobode i prava čovjeka i građanina, utvrđeni Ustavom ostvaruju se u međusobnoj solidarnosti ljudi i ispunjavanjem dužnosti i odgovornosti svakog prema svim i svim prema svakome.

Slobode i prava čovjeka i građanina ograničeni su samo jednakim slobodama i pravima drugih i Ustavom utvrđenim interesima socijalističke zajednice.

Svako je dužan da poštuje slobode i prava drugih i odgovoran je za to:

Član 99.

U opštini se putem njenih organa, obezbeđuje zaštita sloboda, prava i dužnosti čovjeka i građanina.

Organi opštine, organizacije udruženog rada, mjesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice dužne su da u svojoj djelatnosti obezbijede potpunu zaštitu sloboda, prava i dužnosti čovjeka i građanina i preduzimaju potrebne mjere u cilju zaštite sloboda, prava i dužnosti čovjeka i građanina u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Statutom.

18. Ustavnost i zakonitost

Član 100.

Radi ostvarivanja Ustavom i zakonom utvrđeni društveno-ekonomski i politički odnosi i radi zaštite sloboda, prava i dužnosti čovjeka i građanina, samoupravljanja, društvene svojine samoupravnih

i drugih prava radnih ljudi i građana organizacija i zajednica, u opštini se obezbeđuje zaštita ustavnosti i zakonitosti.

Pravo je i dužnost radnih ljudi i građana da daju inicijativu za zaštitu ustavnosti i zakonitosti.

19. Društveni nadzor

Član 101.

Skupština opštine u okviru prava i dužnosti opštine u vršenju društvenog nadzora pretresa opšta pitanja u vezi sa izvršavanjem i sprovođenjem politike, zakona i drugih propisa i akata, raspolaganjem društvenim sredstvima, kao i načinom ostvarivanja prava i dužnosti organa, organizacija, udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 102.

Skupština opštine vrši društveni nadzor i saradnje sa organima upravljanja i organima samoupravne radničke kontrole u organizacijama udruženog rada i drugim organizacijama i zajednicama i utiče na razvijanje odgovornosti i socijalističkih normi ponašanja u ostvarivanju samoupravljanja, racionalnog i cjelishodnog poslovanja i raspolaganja društvenim sredstvima.

Član 103.

Skupština opštine vrši društveni nadzor neposredno ili preko posebnog organa Skupštine, odnosno organa opštine.

Nadležnost organa u okviru prava i dužnosti opštine vrše društvenu kontrolu cijena poljoprivrednih i drugih proizvoda stanarina i zakupnina, komunalnih i zanatskih i drugih usluga u skladu sa zakonom, ovim Statutom i drugim propisima.

U preduzimanju mjera u oblasti društvene kontrole cijena, organi opštine su dužni pridržavati se sistema i politike cijena utvrdjene Društvenim dogovorom, zakonom i drugim propisima, obezbeđujući kontrolu cijena proizvoda i usluga od interesa za radne ljude i građane i opštinu kao cjelinu.

Član 104.

Organi društvenog nadzora ukazuju na pojave koje mogu imati teže posledice, a naročito ako su organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama bitno poremećeni samoupravni odnosi ili teže povrijeđeni društveni interesi ili ako organizacija udruženog rada, druge samoupravne organizacije i zajednice neizvršavaju zakonom utvrđene obaveze i predlažu mjere radi otklanjanja drugih društveno-štetnih pojava.

Organi upravljanja, poslovodni organi i drugi organi u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama kojima je upućena preporuka u cilju otklanjanja uočenih propusta i nepravilnosti dužni su da tu preporuku razmotre, zauzmu po njoj svoj stav i o tome obavijeste organ društvenog nadzora, društvenog pravobranioca samoupravljanja i radne ljude u svojoj organizaciji udruženog rada i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici.

20. Pružanje pomoći organizacijama
udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama

Član 105.

Ako organizacija udruženog rada i druga samoupravna organizacija i zajednica nije u stanju da izvršava svoje obaveze, Skupština opštine je dužna da u skladu sa Statutom, Ustavom utvrdjenim pravima i dužnostima, toj organizaciji udruženog rada odnosno drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici, pruži ekonomsku i drugu pomoć i da preduzme mjere za njenu sanaciju kao i druge ekonomske i upravne mjere kojima se stvaraju uslovi za otklanjanje teškoća zbog kojih nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze, a naročito:

- donošenjem zajedničkog programa, sa organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama koje ne mogu izvršavati svoje obaveze prema društveno-političkoj zajednici, u skladu sa kojim se obezbeđuje i preduzimaju mjere za otklanjanje uzroka zbog kojih ta organizacija ne može izvršavati društvene obaveze,

- pružanje ekonomske i druge pomoći organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama u kojima su nastali poremećaji u poslovanju odnosno koja posluju sa gubitkom iz objektivnih razloga.
- ako organizacija udruženog rada, druga samoupravna organizacija i zajednica dodje u izuzetne teškoće, koje sama nije u stanju otkloniti, pruža ekonomsku i drugu pomoć na jedan od sljedećih načina: preduzimanje mjera za pokretanje postupka za sanaciju, obezbedjenja njene sanacije ako je to u društvenom interesu, donošenje odluke o oslobodjenju određenih ili svih poreza i dadžbina koje je ustanovila Skupština opštine, donošenjem odluka o primjeni nižih stopa ili povoljnijih uslova plaćanja poreza i dadžbina preduzimanjem drugim mjera u skladu sa zakonom.

21. Način ostvarivanja prava i dužnosti građana u opštini

Član 106.

Skupština opštine svojim propisima utvrđuje način ostvarivanja prava i dužnosti građana i druga pitanja vezana za efikasnost rada organa organizacija, na poslovima i zadacima u ostvarivanju prava i dužnosti građana.

Član 107.

Opštinski organi i organizacije, koje obavljaju poslove u ostvarivanju prava i dužnosti građana, su dužni da svoju organizaciju i metod rada utvrde tako da omoguće efikasno ostvarivanje prava i dužnosti građana i da u što kraćem roku postupaju po zahtjevima građana.

Član 108.

U opštini se stvaraju uslovi za što efikasnije ostvarivanje prava i dužnosti građana, a naročito:

- osnivanjem odgovarajućih organa uprave i organizacija,
- tehničkim opremanjem organa i organizacija u cilju efikasnijeg vršenja poslova i udovoljavanja zahtjevima građana,
- odredjivanje radnog vremena organa i organizacija koje obavljaju poslove u ostvarivanju prava i dužnosti građana tako da radno vrijeme bude prilagođeno potrebama građana,
- osnivanjem mjesnih ureda i posebnih kancelarija u mjesnim zajednicama, kao da to prilike i mogućnosti dozvoljavaju, radi što efikasnijeg obavljanja poslova od interesa za građane.

GLAVA IV

SAMOUPRAVLJANJE U OPŠTINI

Član 109.

Sistem samoupravljanja u opštini povezuje sve nosioce prava i obaveza i sva mjesta samoupravnog i političkog odlučivanja, počev od udruženog radnog čovjeka i građanina, kao osnove sistema preko samoupravnog odlučivanja na zborovima radnih ljudi i građana, u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, mjesnim i samoupravnim interesnim zajednicama, do samoupravnog odlučivanja u Skupštini opštine.

Član 110

Radni ljudi i građani udruženi u organizaciju udruženog rada, mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice, druge samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke i druge društvene organizacije i udruženja, u ostvarivanju samoupravljanja pokreću inicijative za razvijanje društvene aktivnosti, daju prijedloge za rješavanja pitanja iz okvira prava i dužnosti opštine, učestvuju u utvrdjivanju politike, donošenje opštih i drugih akata iz djelokruga opštine i u izgradjivanju zajedničkih

stavova i prijedloga o značajnim pitanjima od interesa za opštinu kao cjelinu i šire društveno-političke zajednice, neposredno odlučuju o odredjenim poslovima u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Statutom, obavještavaju se o radu Skupštine opštine i njenih organa, organa opštine i organizacija i ocjenjuju njihov rad i vrše kontrolu nad njihovim radom.

Radni ljudi i građani u organizacijama udruženog rada, mjesnim i samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, Statutom i drugim samoupravnim opštim aktima utvrđuju uslove i način ostvarivanja svojih samoupravnih prava.

1. Organizacija udruženog rada

Član 111.

U skladu sa potrebama, opštim i društvenim razvojem i materijalnim mogućnostima, u opštini postoje i osnivaju se organizacije udruženog rada u oblasti privrede, društvenih i drugih djelatnosti.

Član 112.

Radi zadovoljavanja zajedničkih potreba i potreba radnih ljudi i građana, opština u dužnosti, može osnivati organizacije udruženog rada.

Inicijativu za osnivanje organizacija udruženog rada u okviru prava i dužnosti opštine mogu pokrenuti: mjesne zajednice, samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke organizacije, organi opštine, radni ljudi i građani.

Član 113.

Društveno-političke organizacije i Skupština opštine podstiču i doprinose stvaranju uslova za što uspješnije samoupravno udruživanje rada i sredstava u okviru opštine i širih društveno-političkih zajednica.

Skupština opštine, Savez sindikata, kao i Socijalistički savez radnog naroda i druge društveno-političke organizacije, u saradnji sa Privrednom komorom, obezbjeđuju uslove i razvijaju takve oblike saradnje i aktivnosti koji omogućavaju organizacijama udruženog rada što uspješnije upravljanje poslovima koji su od opšte-društvenog interesa.

Član 114.

Skupština opštine, Savez sindikata, kao i Socijalistički savez daje, u skladu sa zakonom saglasnost na odredbe samoupravnog sporazuma o udruženju, Statutu ili drugog opšteg akta i odredbe drugih samoupravnih opštih akata organizacija udruženog rada koje obavljaju djelatnost od posebnog društvenog interesa, kad su te odredbe od značaja za ostvarivanje posebnog društvenog interesa u obavljanju tih djelatnosti.

Član 115.

Organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, čija je djelatnost od neposrednog interesa za zadovoljavanje zajedničkih potreba građana, dužne su da u postupku priprema svojih opštih akata, kojima se utvrđuju uslovi i način vršenja njihove djelatnosti, konsultuju građane i druge korisnike njihovih usluga i da svoje opšte akte, kojima odredjuju ta pitanja, učine dostupnim javnosti, pored ostaloga i objavljivanjem tih akata na propisan način.

Član 116.

Organizacije udruženog rada koje se bave poslovima prometa robe i usluga na malo, duž ne su da na način odredjen zakonom ostvaruju saradnju sa potrošačima organizovanim u mjesnim zajednicama i drugim samoupravnim zajednicama i organizacijama potrošača.

Član 117.

Radnici u ostvarivanju svog vladajućeg položaja u udruženom radu i društvu, slobodno i neposredno i ravnopravno u odnosima samoupravne demokratske povezanosti, uzajamne zavisnosti, odgovornosti i solidarnosti upravljaju svojim i ukupnim društvenim radom u osnovnoj i drugim organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i u društvu u cjelini.

2. Mjesne zajednice

Član 118.

Mjesna zajednica je samoupravna zajednica radnih ljudi i građana na području naselja, dijela naselja ili u više povezanih naselja u kojoj

odlučuju o ostvarivanju svojih zajedničkih interesa i solidarnom zadovoljavanju zajedničkih potreba u oblastima: uređenja naselja, dječije i socijalne zaštite, obrazovanju, kulture, fizičke kulture, zaštite potrošača, zaštite čovjekove prirodne i radom stvorene sredine, narodne odbrane, društvene samozaštite i drugih uslova života i rada, te učestvuju u vršenju društvenih poslova i u odlučivanju o pitanjima od zajedničkog interesa u opštini i u širim društveno-političkim zajednicama.

Pravo i dužnost radnih ljudi i gradjana naselja, dijelu naselja ili više povezanih naselja je da se samoupravno organizuju u mjesnu zajednicu.

Član 119.

Radni ljudi i gradjani organizuju se u mjesnu zajednicu na području na komé mogu najuspješnije da ostvaruju svoja samoupravna prava, zajedničke potrebe i interese.

Pri utvrđivanju područja mjesne zajednice radni ljudi i gradjani polaze od sljedećeg:

- da područje mjesne zajednice omogući što neposrednije samoupravljanje i učešće radnih ljudi i gradjana u rješavanju zajedničkih interesa i potreba u mjestu stanovanja,
- da područje mjesne zajednice ujedno bude i područje interesa zbog kojih se gradjani udružuju na rješavanju zajedničkih interesa i potreba,
- da područje mjesne zajednice bude cjelovita urbanistička cjelina /naselje, grupa manjih naselja, dio većih naselja/, da se u tom području što potpunije zadovoljavaju svakodnevne zajedničke potrebe radnih ljudi i gradjana,
- da područje mjesne zajednice omogući što potpunije sprovođenje zadataka iz oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite,
- da ukupan broj gradjana u mjesnoj zajednici omogućava uspješno funkcionisanje mjesne zajednice.

Član 120.

Prijedlog za obrazovanje mjesne zajednice mogu podnijeti radni ljudi i građani, u okviru organizacije Socijalističkog saveza radnog naroda ili Skupštine opštine.

Prijedlog se podnosi zboru radnih ljudi i građana koji pored ostaloga, sadrži područje za koje se obrazuje mjesna zajednica.

Član 121.

Zbor radnih ljudi i građana na kome se odlučuje o obrazovanju mjesne zajednice saziva organizacija SSRN ili Skupština opštine.

Član 122.

Odluku o obrazovanju mjesne zajednice donose radni ljudi i građani koji su stalno nastanjeni na području za koje se obrazuje mjesna zajednica, na zboru većinom glasova svih prisutnih radnih ljudi i građana.

Zboru, na kome se odlučuje o obrazovanju mjesne zajednice, potrebna je prisutnost od najmanje 1/2 radnih ljudi i građana koji imaju pravo glasa, a sa područja su za koje se održava zbor.

Član 123.

Odluka o obrazovanju mjesne zajednice sadrži:

- naziv i područje za koje se mjesna zajednica osniva,
- sjedište mjesne zajednice,
- način ostvarivanja samoupravljanja i njene organe upravljanja,
- način donošenja Statuta,
- rok do kojeg se moraju konstituisati organi upravljanja i rok do kojeg oni moraju pripremiti prijedlog statuta mjesne zajednice,

- moguće izvore sredstava za finansiranje osnovnih funkcija mjesne zajednice.

Član 124.

Donošenjem odluke o obrazovanju mjesne zajednice zbor istovremeno donosi i statutarnu odluku kojom određuje privremene organe upravljanja mjesnom zajednicom, njihov sastav i način izbora, kao i odluku o raspisivanju izbora za organe upravljanja.

Član 125.

Odluka o obrazovanju mjesne zajednice upisuje se u evidenciju o mjesnim zajednicama koji vodi nadležni organ Skupštine opštine, a mora se objaviti u "Službenom glasniku opštine Lopare".

Mjesna zajednica ima svojstvo pravnog lica.

Član 126.

Izdvajanje pojedinih područja iz jedne i uključivanje tih područja u sastav druge mjesne zajednice, kao i spajanje mjesne zajednice sa drugom mjesnom zajednicom sprovodi se po postupku i na način utvrđen za obrazovanje mjesnih zajednica.

Član 127.

Radni ljudi i građani u mjesnoj zajednici donose statut kojim utvrđuju prava i dužnost mjesne zajednice, njenu organizaciju i organe, odnose sa organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i druga pitanja od značaja za rad mjesne zajednice i život radnih ljudi i građana u njoj.

Član 128.

Za vršenje svojih samoupravnih funkcija i provođenja društveno-političke aktivnosti na svom području mjesna zajednica u skladu sa svojim programom aktivnosti, utvrđuje sredstva kojima samostalno raspolaže.

Član 129.

Sredstva mjesnih zajednica formiraju se od:

- samodoprinosa gradjana,
- sredstva koja, radi zadovoljavanja zajedničkih potreba udruže radnici u osnovnim organizacijama udruženog rada sa područja mjesne zajednice,
- sredstava koja udruže radnici osnovnih organizacija udruženog rada čiji članovi žive na području mjesne zajednice,
- sredstava koja opština ustupi mjesnoj zajednici za redovnu djelatnost i učešće u finansiranju zadataka predviđenih programima razvoja mjesne zajednice i opštine,
- naknada za usluge i drugih vlastitih prihoda, kao i drugih izvora.

Skupština opštine može svojom odlukom utvrditi i druge trajne oblike finansiranja mjesnih zajednica, naročito za potrebe opštenarodne odbrane, društvene zaštite i civilne zaštite.

Skupština opštine može visinu namjenskih sredstava koja opština udružuje sa mjesnom zajednicom usloviti učešćem sredstava mjesne zajednice u odgovarajućoj srazmjeri.

Uslovi udruživanja sredstava i način trošenja udruženih sredstava, kao i ostalo u vezi sa udruživanjem sredstava, regulišu se ugovorom ili samoupravnim sporazumom.

Član 130.

U cilju povezivanja, koordiniranja djelatnosti i usaglašavanja stavova o pitanjima zajedničkim za mjesnu zajednicu i opštinu, mjesne zajednice se mogu udruživati i organizovati u konferenciju mjesnih zajednica.

Radi efikasnijeg obavljanja administrativno-tehničkih, materijalno-finansijskih i drugih poslova za potrebe mjesne zajednice, kao i radi omogućavanja ostvarivanja samoupravnih prava radnika zaposlenih u mjesnim zajednicama dvije ili više mjesnih zajednica na području opštine mogu obrazovati zajedničku radnu zajednicu.

Medjususobna prava, obaveze i odgovornost radnika radne zajednice i mjesnih zajednica uređuju se samoupravnim sporazumima.

Član 131.

Skupština opštine i društveno-političke organizacije su dužne da se staraju i podstiču ostvarivanje neposrednih oblika samoupravljanja u mjesnim zajednicama, da se staraju o razvijanju materijalne osnove samoupravljanja u mjesnim zajednicama, da pomažu mjesnim zajednicama u rješavanju i obezbjeđivanju uslova za rad mjesnih zajednica.

Član 132.

Skupština opštine može u dogovoru sa mjesnom zajednicom, određene poslove iz svoje nadležnosti, odnosno iz nadležnosti svojih organa prenijeti na organe mjesne zajednice. U tom slučaju opština je dužna osigurati i sredstva za obavljanje tih poslova.

Prenošenje poslova iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na prenošenje javnih ovlaštenja.

Član 133.

Prava i dužnosti mjesne zajednice njena organizacija i organi, odnosi sa organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i druga pitanja od značaja za rad mjesnih zajednica i život radnih ljudi i građana u njoj, utvrđuju se statutom mjesne zajednice, društvenim dogovorom, samoupravnim sporazumom i ugovorom.

3. Samoupravne interesne zajednice

Član 134.

Radi organizovanja i zadovoljavanja svojih ličnih i zajedničkih potreba uslugama društvenih djelatnosti u oblasti obrazovanja, nauke, kulture, fizičke kulture, socijalne i zdravstvene zaštite i drugih društvenih djelatnosti, radni ljudi, neposredno i preko svojih organizacija udruženog rada i drugih organizacija i zajednica, osnivaju s radnicima u organizacijama udruženog rada koje vrše te djelatnosti, samoupravne interesne

zajednice u kojima ostvaruju slobodnu razmjenu rada, ravnopravno i sporazumno odlučuju o vršenju tih djelatnosti u skladu sa zajedničkim interesima, utvrđuju politiku njihovog razvoja, udružuju sredstva radi unapređivanja tih djelatnosti i vrše druge poslove ili ostvaruju druge zajedničke interese koji proizilaze iz prirodne odnosa u oblastima za koje se osnivaju samoupravne interesne zajednice.

Član 135.

Medjuszobni odnosi korisnika i davalaca usluga u samoupravnim interesnim zajednicama uređuju se tako da se obezbeđuje pravo radnika i drugih radnih ljudi koji u njima udružuju sredstva da odlučuje o tim sredstvima i pravo radnika organizacija udruženog rada koje obavljaju djelatnosti u oblasti za koju je osnovana samoupravna interesna zajednica da u slobodnoj razmjeni rada ostvaruju jednak društveno-ekonomski položaj kao i radnici u drugim organizacijama udruženog rada.

Korisnici i davaoci usluga u samoupravnim interesnim zajednicama sporazumno odlučuju o vrstama kvalitetu i obim usluga i kriterijumima za obezbeđivanje sredstava koja su potrebna za vršenje tih usluga.

Član 136.

Samoupravne interesne zajednice osnivaju se samoupravnim sporazumom, ili odlukom Skupštine opštine.

Samoupravna interesna zajednica ima svojstvo pravnog lica.

Inicijativu za osnivanje samoupravnih interesnih zajednica, ako nije drukčije određeno, može pokrenuti organizacija udruženog rada, mjesna zajednica, Skupština opštine, društveno-političke i druge organizacije.

Inicijativa za osnivanje samoupravne interesne zajednice podnosi se Skupštini opštine.

Skupština opštine cijeni opravdanost inicijative i ukoliko smatra da je inicijativa iz prethodnog stava opravdana, imenuje Inicijativni odbor za osnivanje samoupravne interesne zajednice koji vrši sve poslove do njenog konstituisanja.

Član 137.

Ako se samoupravna interesna zajednica osniva na području jedne ili više opština, radi što neposrednijeg ostvarivanja samoupravnih prava i interesa radnika i drugih samoupravnih organizacija i zajednica mogu se osnivati osnovne zajednice ili jedinice u skladu sa zakonom, samoupravnim sporazumom i statutom samoupravne interesne zajednice.

Član 138.

U opštini se osnivaju samoupravne interesne zajednice za oblasti društvenog života u kojima radnici, radni ljudi i građani, na načelima uzajamnosti i solidarnosti, organizuju svoje zajedničke interese i potrebe.

U cilju izgradjivanja jedinstvene zajedničke politike, uzajamnosti i solidarnosti, samoupravne interesne zajednice za više i visoko obrazovanje, usmjereno obrazovanje, penziško i invalidsko osiguranje, nauku, zdravstvo, zapošljavanje, obrazuju se za područje više opština, odnosno područja Republike, u skladu sa zakonom.

U sporazumu sa drugim opštinama, mogu se osnivati samoupravne interesne zajednice kada su određene djelatnosti ili poslovi takvih radnika od posebnog društvenog interesa za te opštine.

Član 139.

Samoupravne interesne zajednice za osnovno obrazovanje i vaspitanje, dječiju i socijalnu zaštitu, kulturu, fizičku kulturu, stanovanje, komunalne djelatnosti, lokalne puteve osnivaju se za područje opštine.

Samoupravne interesne zajednice mogu se udruživati u šire interesne zajednice i osnivati saveze i druga udruženja interesnih zajednica, kao i uspostavljati druge oblike medjusobne saradnje, na principima uzajamnosti i solidarnosti.

Prava, obaveze i odgovornosti u međusobnim odnosima u samoupravnoj interesnoj zajednici uređuju se samoupravnim sporazumom, statutom, drugim samoupravnim opštim aktima i ugovorima.

Samoupravnim sporazumom o osnivanju samoupravne interesne zajednice i njenim statutom uređuje se:

- odnosi i poslovi od zajedničkog interesa za članove zajednice,
- način odlučivanja o zajedničkim poslovima,
- djelokrug, ovlaštenja i odgovornosti skupštine i drugih organa zajednice,
- druga pitanja od zajedničkog interesa za radne ljude i samoupravne organizacije i zajednice organizovane u samoupravnu interesnu zajednicu.

Član 141.

Samoupravne interesne zajednice donose statut, program rada, finansijski plan i druga akta.

Nacrt statuta, program rada, finansijskih planova i drugih akata razmatraju se na zborovima radnih ljudi u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i mjesnim zajednicama.

Organi upravljanja samoupravnih interesnih zajednica obavezni su da razmatraju primjedbe i prijedloge date na zborovima.

Planovi i programi razvoja određene djelatnosti za koju je osnovana samoupravna interesna zajednica, proizilaze iz potreba udruženog rada i opštedruštvenih potreba, a u skladu sa materijalnim mogućnostima udruženog rada.

Planovi i programi samoupravnih interesnih zajednica uskladjuju se sa planovima i programima razvoja organizacija udruženog rada u oblasti za koje je osnovana samoupravna interesna zajednica, zatim sa planovima i programima mjesnih zajednica i opštine.

Član 142.

Skupština je najviši organ samoupravljanja samoupravne interesne zajednice.

Skupštinu sačinjavaju delegati, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija, mjesnih zajednica, društveno-političkih organizacija i Skupštine opštine.

Član 143.

Nadležna vijeća Skupštine opštine i skupština samoupravnih interesnih zajednica ravnopravno raspravljaju i odlučuju naročito o:

- planovima razvoja djelatnosti iz oblasti interesnog organizovanja,
- sredstvima za jačanje materijalne osnove rada u oblasti interesnog organizovanja,
- namjenskim sredstvima koja se obezbjeđuju iz samodoprinosu građana ili na osnovu zakona za jačanje materijalne osnove rada,
- osnovima, mjerilima i kriterijumima - elementima za slobodnu razmjenu rada i visinu naknade za obavljanje djelatnosti, odnosno izvršenje usluga /cijena/,
- godišnjem izvještaju o radu Skupštine i njenih organa i organizacija udruženog rada u oblasti interesnog organizovanja,
- i o drugim pitanjima, kada to nadležno vijeće Skupštine opštine, odnosno Skupštine samoupravne interesne zajednice zahtjeva.

Član 144.

Samoupravne interesne zajednice sa područja opštine mogu obrazovati zajedničke službu za obavljanje administrativno-tehničkih i drugih poslova iz svog djelokruga.

Član 145.

Skupština samoupravne interesne zajednice je dužna da putem svojih organa i službi, na zahtjev Skupštine opštine i njenih organa, obezbedi stručne analize, informacije i druge podatke iz svoje djelatnosti.

Samoupravni sporazum o osnivanju samoupravne interesne zajednice i njen statut potvrđuje Skupština opštine.

4. Društveno-političke organizacije

Član 146.

Društveno-političke organizacije: Savez komunista, Socijalistički savez radnog naroda, Savez sindikata, Savez omladine, Savez udruženja boraca NOR-a, Savez rezervnih vojnih starješina i Konferencija za društvenu aktivnost žena, aktivni su subjekti u kreiranju politike samoupravnih organizacija, interesnih zajednica i Skupštine opštine.

Član 147.

Radni ljudi i građani u opštini i društveno-političke organizacije pokreću aktivnost, vrše javnu kontrolu rada, organa uprave, nosioca javnih funkcija i ovlaštenja, učestvuju u radu samoupravnih organizacija koje obavljaju poslove od posebnog društvenog i javnog interesa.

Član 148.

Socijalistički savez radnog naroda u opštini osnova je i oslonac samoupravljanja. U njemu se ostvaruju sinteza interesa radnih ljudi, građana, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Socijalistički savez radnog naroda sastavni je dio samoupravnog političkog sistema i činilac ukupnog društveno-ekonomskog razvoja opštine.

U Socijalističkom savezu radnog naroda radni ljudi i građani neposredno učestvuju u političkom i samoupravnom životu i ostvaruju uticaj na donošenje odluka u opštini.

Socijalistički savez radnog naroda izgradjuje stavove o društveno-ekonomskom, političkim i drugim pitanjima u organizacijama, sekcijama, komisijama, na tribinama, savjetovanjima i drugim oblicima.

Član 149.

Radni ljudi u opštini udružuju se u Sindikat radi što neposrednijeg uticaja na razvijanje socijalističkih društvenih odnosa, samoupravljanja uskladjivanja pojedinačnih i opštini interesa za ostvarivanja načela raspodjele prema radu i principa socijalističke solidarnosti.

Savez sindikata neposredno utiče na stvaranje jedinstvenih uslova privredjivanja, razvoja samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa u organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i Skupštine opštine.

Savez sindikata učestvuje u samoupravnom sporazumijevanju i društvenom dogovaranju u opštini.

Član 150.

Savez sindikata u opštini ostvaruje klasne interese radničke klase i radnih ljudi, obezbjeđuje i utiče na jačanje samoupravnog društvenog i materijalnog položaja radnog čovjeka.

Član 151.

Savez sindikata u ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka saradjuje sa ostalim društveno-političkim organizacijama, organizacijama udruženog rada, interesnim zajednicama i Skupštinom opštine.

GLAVA V

POVEZIVANJE SAMOSTALNOG LIČNOG RADA U SISTEMU UDRUŽENOG RADA

Član 152.

U cilju obezbjeđenja zakonom utvrdjenog društveno-ekonomskog i socijalističkog položaja radnih ljudi koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom, sredstvima rada u svojini

gradjana, opština je dužna i obavezna da obezbijedi:

- mogućnost i uslove udruživanja toga rada i sredstava u jedan od zakonom utvrdjenih oblika udruživanja,
- dalji razvoj i unapredjenje ovih grana djelatnosti za koje postoje posebni društveno-ekonomski interesi opštine ili mjesne zajednice,
- ekonomsku i socijalnu sigurnost radnika i članova njihovih porodica,
- samoupravno i društveno-političko organizovanje radi obezbedjivanja uslova za potpuni uticaj radnika u raspodjeli dijela dohotka, srazmjerno svom doprinosu u ostvarivanju tog dohotka,
- neposredno učešće radnih ljudi u izboru delegata i delegacija i njihovo učešće u radu organa opštine, mjesnim i samoupravnim interesnim zajednicama.

Član 153.

Opština je dužna da u skladu sa planovima razvoja i interesa radnih ljudi i gradjana u zadovoljavanju svojih potreba u uslužnim i drugim djelatnostima, obezbijedi:

- razvijanje deficitarnih uslužnih djelatnosti za potrebe radnih ljudi i gradjana odredjenog područja,
- razvoj deficitarnih i rijetkih zanata u cilju zadovoljavanja potreba radnih ljudi i gradjana.

Član 154.

Radni ljudi, koji su udružili svoj rad i sredstva u jedan od zakonom utvrdjenih oblika, svoja prava, dužnosti i odgovornosti i organizovano učešće u vršenju funkcija samoupravljanja ostvaruju sa radnicima sa kojima su se udružili.

Član 155.

Radni ljudi, koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom, sredstvima rada u svojini građana slobodno odlučuju o udruživanju svog rada i svojih sredstava rada u zanatsku ili drugu zadrugu ili drugi oblik udruživanja. U takvim odnosima ti radni ljudi imaju u načelu isti položaj, a u osnovi ista prava i obaveze kao i radni ljudi u udruženom radu društvenim sredstvima.

1. Udruživanje u zemljoradničke zadruge i druge oblike udruživanja

Član 156.

Zemljoradnici mogu svoj rad, zemljište, sredstva rada, odnosno druga sredstva u svojini zemljoradnika, udružiti u zemljoradničke zadruge, osnovne zadružne organizacije i osnovne organizacije kooperanata i druge oblike udruživanja zemljoradnika ili ih udružiti sa radom radnika i društvenim sredstvima u osnovnim organizacijama udruženog rada u odnosu na trajne međusobne povezanosti ili trajnije poslovne saradnje.

Član 157.

Zemljoradnici u zemljoradničkoj zadrugi samostalno, zajedno i ravnopravno upravljaju radom i poslovanjem zadruge, uređuju međusobne odnose u radu, u sticanju dohotke i raspoređivanja dohotka i čistih dohodaka i druge međusobne odnose u zadrugi u skladu sa zakonom.

Član 158.

Zemljoradničke zadruge i organizacije udruženog rada u ovoj oblasti dužne su svojim statutima i drugim samoupravnim opštim aktima utvrditi oblike i način kooperacije i saradnje sa zemljoradnicima načine udruživanja rada i sredstava, prava i obaveza zemljoradnika, način ostvarivanja tih prava i druga pitanja o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima.

Član 159.

Opština je dužna da obezbijedi uslove za udruživanje zemljoradnika u jedan od zakonom predviđenih oblika udruživanja.

2. Udruživanje radnih ljudi i zanatske i druge zadruge i njihova saradnja sa osnovnim organizacijama udruženog rada

Član 160.

Radni ljudi, koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom, sredstvima rada u svojoj gradjani i koji udruže svoj rad i svoja sredstva u zanatsku ili drugu zadrugu imaju u radu, sticanje dohotka i raspoređivanje dohotka i čistog dohotka i u drugim međusobnim odnosima u zadruzi, kao i u različitim oblicima kooperacije i drugim vidovima poslovne saradnje sa osnovnim organizacijama udruženog rada u načelu isti položaj, a u osnovi ista prava, obaveze i odgovornosti kao i udruženi zemljoradnici u zemljoradničkoj zadruzi, zavisno od obima i stepena udruživanja rada i sredstava u zanatskoj ili drugoj zadruzi.

Član 161.

Radni čovjek koji samostalno obavlja djelatnost ličnim radom, sredstvima u svojoj gradjani, ili koji namjerava da samostalno obavlja takvu djelatnost, može udružiti svoj rad i svoja sredstva, uz zajednički rizik sa radom drugih radnika i društvenim sredstvima, u okviru ugovorene organizacije udruženog rada u skladu sa zakonom.

Više radnih ljudi koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom, sredstvima rada u svojoj gradjani mogu udružiti svoj rad i sredstva u ugovornu organizaciju, u slučajevima i pod uslovima određenim zakonom.

Član 162.

Opština može u skladu sa planovima razvoja i interesima radnih ljudi i gradjana u zadovol-

oljavanju njihovih potreba u uslužnim djelatnostima pružiti finansijske i poreske olakšice u okviru svoje nadležnosti.

GLAVA VI

ZADOVOLJAVANJE OPŠTEDRUSTVENIH I ZAJEDNIČKIH POTREBA

Član 163.

Radi finansiranja opštih društvenih potreba koje se ostvaruju u finansiranju u opštini, radnici izdvajaju iz dohotka i iz svojih dohodaka, zakonom utvrdjene poreze, takse i druge dažbine.

Član 164.

Opšte društvene potrebe za koje se u opštini mogu uvoditi porezi iz dohotka osnovnih organizacija udruženog rada i iz ličnih dohodaka radnika su:

- rad državnih organa,
- opštenarodna odbrana u okviru prava i dužnosti opštine,
- obaveze opštine utvrdjene Ustavom i zakonom u oblasti zdravstvene, socijalne, boračke i invalidske zaštite, obrazovanja i vaspitanja, nauke, kulture, fizičke i tehničke kulture, opšte komunalne potrebe i drugih društvenih djelatnosti, zaštita štetnog dejstva voda, otklanjanje posledica elementarnih nepogoda i zaštite vode i vazduha od zagađivanja, dopunskog finansiranja programa utvrdjenih aktivnosti društveno-političkih i društvenih organizacija, ukoliko se sredstva za ove potrebe ne mogu da obezbijede na osnovu društvenog dogovora i samoupravnog sporazuma putem doprinosa ili na drugi način.

- podsticanja razvoja privrede, investicija u privredi i druge potrebe koje je zakonom predviđeno da se o njihovom zadovoljavanju brine opština.

Član 165.

Radni ljudi u osnovnim organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama u opštini ličnim izjašnjavanjem, samoupravnim sporazumijevanjem i društvenim dogovaranjem udružuju sredstva za zadovoljavanje ličnih, zajedničkih potreba u oblasti obrazovanja i vaspitanja, nauke i kulture, fizičke i tehničke kulture, zdravstvene dječije i socijalne zaštite, invalidskog i penzionog osiguranja, dopunske zaštite učesnika NOR-a, zdravstvenog osiguranja, zapošljavanja i drugim djelatnostima.

Zajedničke potrebe zadovoljavaju se iz sredstava koja se obezbeđuju, po pravilu, putem slobodne razmjene rada u samoupravnim interesnim zajednicama, a njihova visina se utvrđuje na osnovu godišnjih i višegodišnjih programa razvoja.

1. Materijalna dobra i sredstva opštine

Član 166.

Materijalna dobra i sredstva opštine

čine:

- privredna bogatstva na području opštine, zemljište šume, šumska zemljišta, radna blaga, vode, vodotoci, divljač, ribe i druga prirodna bogatstva, kao i dobra u opštoj upotrebi.
- sredstva koja su data na korištenje, upravljanje i raspolaganje osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, mjesnim i samoupravnim interesnim zajednicama.
- sredstva opšteg bilansa i budžeta opštine.

- sredstva za proizvodnju, u oblasti zanatstva i poljoprivrede u svojini građana,
- druga materijalna dobra i ostala sredstva,
- svako zemljište, šume, vode, vodotoci, radna blaga i druga prirodna bogatstva moraju se iskorištavati u skladu sa zakonom i drugim opštim uslovima, kojima se obezbeđuju potpuno i racionalno iskorištavanje i opšti interes.

Član 167.

Javnim dobrima u opštoj upotrebi, zemljom, šumom i šumskim zemljištima i drugim dobrima u društvenoj svojini na području opštine, upravlja, raspolaže i koristi, ako pojedina od tih prava ne pripadaju drugim organima, /osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim organizacijama ili mjesnim i samoupravnim interesnim zajednicama /opština i njeni organi u okviru opštih propisa i propisa donesenih na osnovu ovlaštenja datih zakonom, drugim propisima i odredbama ovog statuta.

Član 168.

Javna dobra u opštoj upotrebi ne mogu se otudjivati.

Zemlja, šume i šumsko zemljište i druga dobra u društvenoj svojini mogu se dodjeljivati na korištenje, uz naknadu ili bez naknade, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Otudjenje i sticanje zemlje, šuma, šumskog zemljišta i drugih sredstava u društvenoj svojini vrši se po postojećim pozitivnim propisima.

Član 169.

Skupština opštine može svojim rješenjem, utvrditi gubitak ili promjenu statusa javnog dobra u opštoj upotrebi, ako posebna stručna komisija, koju ona obrazuje, utvrdi da se određeno zemljište u društvenoj svojini ne koristi više za svrhe koje mu daje status javnog dobra u opštoj upotrebi.

Rješenjem o promjeni statusa javnog dobra u opštoj upotrebi utvrđuje se, dali se to zemljište, nakon promjene statusa, smatra građevinskim, poljoprivrednim ili neplodnim zemljištem.

2. Opšti bilans sredstava

Član 170.

Opština ima opšti bilans sredstava.

Opšti bilans sredstava proizilazi iz dogovorene politike u osnovnim organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, i samoupravnim interesnim zajednicama, u kome se uskladjuju mogućnosti privrede i potrebe radnih ljudi i građana sa opštim društvenim i zajedničkim potrebama.

U okviru opšteg bilansa sredstava izrađuje se i bilans zajedničkih potreba, u kome se na samoupravnoj osnovi utvrđuju načela solidarnosti i prioritet finansiranja određenih zajedničkih potreba.

3. Budžet opštine

Član 171.

Opština ima budžet.

Budžetom opštine utvrđuju se i raspoređuju sredstva namijenjena za rad Skupštine opštine i njenih organa, opštinskih organa uprave i organizacija, organa pravosudja i drugih organa opštine kao i za druge društvene potrebe koje se, u skladu sa zakonom finansiraju iz budžeta opštine.

Budžet opštine donosi Skupština opštine za jednu kalendarsku godinu.

U budžetu se izkazuju svi prihodi koji pripadaju opštini i njihov raspored.

Budžet mora biti upravnotežen.

Član 172.

Budžet se donosi prije početka godine za koju se donosi.

Ako se budžet ne donese prije početka godine za koju se donosi, odlukom Skupštine opštine vrši se, najduže za tri mjeseca, privremeno finansiranje na osnovu budžeta za proteklu godinu i to srazmjerno korištenim sredstvima u odnosnom periodu protekle godine, a najviše do 1/4 budžetskih prihoda rasporedjenih budžetom za proteklu godinu.

Član 173.

Nacrt budžeta opštine sastavlja organ nadležan za budžet, a utvrđuje ga Izvršni odbor Skupštine opštine u skladu sa politikom finansiranja opšte društvenih potreba i smjernica Skupštine opštine.

Nacrt budžeta stavlja se na javnu raspravu.

Prilikom utvrđjivanja prijedloga budžeta, Izvršni odbor je dužan da razmotri sve primjedbe i prijedloge koji su dati na nacrt budžeta u toku javne rasprave.

Primjedbe i prijedlozi koji su dati na nacrt budžeta u toku javne rasprave, a nisu usvojeni pri utvrđjivanju prijedloga budžeta, iznose se pred Skupštinu opštine zajedno sa prijedlogom budžeta.

Sredstva rasporedjena i prenesena za posebne namjene mogu se koristiti i poslije isteka budžetske godine, ako drukčije nije određeno zakonom, odnosno odlukom Skupštine opštine.

Član 174.

Izmjene i dopune budžeta vrše se po istom postupku kao i njegovo donošenje.

Izuzetno, izmjene se mogu vršiti bez javne rasprave ako se bitno nemijenja utvrđjeni raspored sredstava u njemu ili ukoliko se posledice primjene društvenih mjera ili propisa koje donese šire društveno-političke zajednice.

Član 175.

Za izvršenje budžeta u cjelini odgovoran je Izvršni odbor Skupštine opštine.

Organ uprave, nadležan za budžet, vrši kontrolu izvršenja finansijskih planova korisnika društvenih sredstava koji se finansiraju iz budžeta.

Član 176.

Po isteku godine, za koju je budžet opštine donesen, sastavlja se završni račun o izvršenju budžeta.

Završni račun o izvršenju budžeta usvaja Skupština opštine.

Član 177.

Opština se može zadužiti i davati garancije, kada je to iz ekonomskih i društvenih razloga opravdano.

Odluku o zaduženju opštine donosi Skupština opštine.

4. Društveni fondovi

Član 178.

U skladu sa zakonom ili društvenim dogovorom, u opštini se mogu obrazovati i društveni fondovi /u daljem tekstu: fond/, radi finansiranja određenih društvenih potreba i obaveza.

Fond se osniva samo na osnovu obaveza koje proističu iz zakona, odnosno društvenog dogovora i ako nema uslova za osnivanje samoupravne interesne zajednice u toj oblasti.

Društvenim dogovorom utvrđuju se izvori prihoda, način i obim korištenja sredstava, potrebe, međusobni odnosi učesnika u međusobnom dogovaranju i način upravljanja fondom. Upravljanje fondom zasniva se na delegatskom principu.

Raspolaganje sredstvima fonda zasniva se na načelu javnosti i društvene kontrole.

5. Samodoprinosi

Sredstva za finansiranje zajedničkih potreba radnih ljudi i građana u opštini mogu se obezbijedjivati i putem samodoprinosa.

GLAVA VII

OBLICI ODLUČIVANJA

Član 179.

U ostvarivanju svojih društveno-političkih i drugih samoupravnih prava radni ljudi i građani odlučuju na zborovima, referendumom i drugim oblicima ličnog izjašnjavanja, putem delegata u radničkom savjetu i kontrolom rada organa i službi u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, kao i putem delegacija i delegata u skupštinama mjesnih i samoupravnih interesnih zajednica i skupština društveno-političkih zajednica.

1. Odlučivanje ličnim izjašnjavanjem

Član 180.

Radnici u osnovnoj organizaciji udruženog rada, mjesnoj zajednici i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici, ličnim izjašnjavanjem odlučuju o neo tudjivim pravima:

- na zborovima radnih ljudi i građana,
- referendumom,
- potpisivanjem odnosno davanjem posebnih izjava u pismenom obliku,
- drugim oblicima ličnog izjašnjavanja utvrdjenim zakonom.

a/ Zborovi radnih ljudi i građana.

Član 181.

Radni ljudi i građani na zborovima:

- daju inicijative, prijedloge i mišljenja,

- usaglašavaju statove u ostvarivanju prava rada društvenim sredstvima i drugih samoupravnih prava,
- utvrđuju smjernice za rad delegacija i delegata,
- donose odluke pod uslovima i način utvrđen Ustavom, zakonom i statutom.

Član 182.

Radnici, radni ljudi i građani na zborovima obavezno razmatraju sljedeća pitanja iz nadležnosti Skupštine opštine:

- nacrt statuta opštine, budžet opštine, opšti bilans sredstava, društveni plan, razvojni, prostorni, urbanistički, regulacioni i druge planove opštine, akte o utvrđivanju visine poreza i drugih davanja.

Skupština opštine može odlučiti da se i druga pitanja pored ovih iz prethodnog stava iznesu na zbor radnika, odnosno radnih ljudi i građana.

Skupština opštine obezbeđuje potrebne materijale za razmatranje nacrtu akata i drugih pitanja na zborovima radnika i zborovima radnih ljudi i građana.

Član 183.

Organizacije udruženog rada, samoupravna interesna zajednica i druge samoupravne organizacije i zajednice svojim statutima utvrđuju pitanja iz svog djelokruga koje obavezno iznose na zborove radnika, odnosno zborove radnih ljudi i građana.

Zborove građana može sazvati Skupština opštine, skupština mjesne zajednice, samoinicijativno ili na prijedlog 30 /trideset/ građana.

Zbor građana može se održati i za više područja mjesnih zajednica ili za dio područja mjesne zajednice.

Član 184.

Zbor se može održati i na njemu radni ljudi i građani mogu punovažno odlučivati ako zboru prisustvuje odredjen broj radnih ljudi i građana utvrdjen statutom odgovarajuće organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, kao i druge samoupravne organizacije i zajednice u skladu sa Ustavom i zakonom.

Sazivanje i održavanje zborova vrši se na način i po postupku utvrdjenim statutom organizacije udruženog rada, odnosno druge samoupravne organizacije i zajednice.

Poziv za zbor i prijedlog dnevnog reda moraju biti objavljeni na uobičajeni način u svim organizacijama, odnosno na cijelom području za koje se održava zbor, najkasnije 3/tri/ dana prije održavanja zbora.

Bliže odredbe o načinu rada zbora radnih ljudi, donošenju i sprovođenju zaključaka zbora, utvrdjuju se statutom samoupravne organizacije, odnosno zajednice.

O radu zbora vodi se zapisnik. Zapisnik se dostavlja mjesnoj zajednici, Skupštini opštine, zainteresovanim osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama, interesnim zajednicama, Socijalističkom savezu radnog naroda i drugim društveno-političkim organizacijama.

b/ R e f e r e n d u m i

Član 185.

Referendum se može raspisati radi prethodnog ličnog izjašnjavanja radnika, radnih ljudi i građana o pojedinim pitanjima iz nadležnosti opštine ili radi potvrđivanja propisa ili opštih akata Skupštine opštine.

Radnici, radni ljudi i građani referendumom odlučuju o:

- promjenama granica opštine,
- zavodjenjem samodoprinosu,
- raspisivanjem zajma radnih ljudi i građana na području opštine,

- pitanjima od zajedničkog interesa u opštini, kada je to zbog značaja pitanja o kojima se odlučuje, neophodno i kada je to najpogodniji način odlučivanja.

c/ Javna rasprava

Član 186.

Radi ostvarivanja načela javnosti, obezbjeđivanja neposrednog učešća radnih ljudi i građana u odlučivanju o poslovima od zajedničkog interesa u opštini, organizuje se javna rasprava u organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim interesnim zajednicama, društveno-političkim organizacijama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Prethodna javna rasprava obavezno se organizuje o pitanjima o kojima radni ljudi i građani odlučuju ličnim izjašnjavanjem.

Javna rasprava se organizuje o:

- nacrtu Statuta opštine,
- nacrtima društvenog plana razvoja,
- samoupravnom interesnom organizovanju,
- nacrtima opšteg bilansa sredstava i budžeta opštine,
- nacrtu akata o izmjeni granica opštine, mjesnih zajednica i naseljenih mjesta,
- nacrtu akata o utvrdjivanju visine poreza i drugih prava,
- razvojnim, prostornim, i urbanističkim planovima,
- nacrtima drugih akata koji su od interesa za život i rad radnih ljudi i građana, za koje je zakonom predviđeno da se stavljaju na javnu raspravu i razmatranje ili je Skupština opštine odlučila da se stavi na javnu raspravu, ili kada to zatraži većina zborova radnih ljudi i građana.

Član 187.

Javnu raspravu organizuju Socijalistički savez radnog naroda, Savez sindikata, i druge društveno-političke organizacije, organi upravljanja, organizacija udruženog rada, druge samoupravne organizacije i zajednice.

2. Odlučivanje putem delegata i delegacija

Član 188.

Delegati u Skupštinama društveno-političkih zajednica i skupštinama Samoupravnih interesnih zajednica rade u skladu sa smjernicama svojih samoupravnih organizacija i zajednica, a samostalni su u opredeljivanju i glasanju i njima su odgovorni za svoj rad.

Član 189.

Delegati u organima mjesnih zajednica odgovorni su za svoj rad radnim ljudima i građanima, koji su ih izabrali.

Član 190.

Odnosi između delegacije koju obrazuju radnici u osnovnoj organizaciji udruženog rada i radničkog savjeta, radi neposrednog ostvarivanja svojih prava, dužnosti i odgovornosti, zasnivanju se na principu uzajamne saradnje i međusobnog obavješćavanja o pitanjima od zajedničkog interesa.

Član 191.

Delegacije osnovnih organizacija udruženog rada, drugih samoupravnih organizacija i zajednica i mjesnih zajednica dužne su prije zauzimanja stavova za rad delegata o pitanjima o kojima se odlučuje u Skupštini opštine, konsultovati, odnosno zatražiti mišljenje i smjernice radnih ljudi i građana, naročito o pitanjima o kojima se odlučuje ličnim izjašnjavanjem.

3. Samoupravno sporazumijevanje i društveno dogovaranje

Član 192.

Radnici u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, u okviru svojih samoupravnih prava, samoupravnim sporazumom udružuju rad i sredstva i uredjuju medjusobne odnose u vezi s udruživanjem rada i sredstava, uskladjuju medjusobne interese u društvenoj podjeli rada i društvenoj reprodukciji, utvrđuju osnove, mjerila po kojima uskladjuju svoje interese sa zajedničkim interesima i utvrđuju medjusobna prava i obaveze i odgovornosti i mjere za njihovo ostvarivanje.

Član 193.

Sindikati mogu davati inicijative i prijedloge za zaključivanje samoupravnih sporazuma. Organizacije sindikata neposredno učestvuju u zaključivanju samoupravnih sporazuma, kada se tim sporazumima uredjuju prava radnika i dužne su da se staraju o njihovom sprovođenju.

Član 194.

Zainteresovane organizacije i zajednice dužne su pokrenuti postupak za samoupravno uredjivanje pitanja od zajedničkog interesa i to:

- o utvrđenju zajedničke razvojne politike i razvojnih programa određenih organizacija udruženog rada povezanih zajedničkim poslovima i interesima,
- o osnivanju samoupravnih interesnih zajednica,
- razvojnim planovima samoupravnih interesnih zajednica,

- o širim i većim zahvatima u cilju obezbedjivanja opštih uslova privredjivanja, neophodnih za ostvarivanje utvrdjenih ciljeva i zadataka /izgradnja i rekonstrukcija komunalne infra strukture/.

Član 195.

Društvenim dogovorom organizacije udruženog rada, komore i druga udruženja, samoupravne interesne zajednice, organi društveno-političkih zajednica u okviru svojih prava i dužnosti, Sindikat, i druge društveno-političke organizacije i druge samoupravne organizacije i zajednice obezbedjuju i ostvaruju samoupravno uređjivanje i uskladjivanje društveno-ekonomskih i drugih odnosa od šireg društvenog interesa.

Član 196.

Društvenim dogovorima uređjuju se pitanja od šireg društvenog interesa, a naročito:

- stvaranje uslova za rad i zapošljavanje,
- udruživanje sredstava za stambenu izgradnju,
- uslovi za sticanje i raspodjelu dohotka,
- utvrdjivanje kadrovske politike i njeno ostvarivanje,
- izgradnja objekata društvenog standarda,
- udruživanje i usmjeravanje sredstava za proširenu reprodukciju,
- ostvarivanje obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih i drugih potreba.

Član 197.

Postupak zaključivanja i sprovođenja samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora zasniiva se na načelima javnosti i ravnopravnosti učesnika sporazumijevanja i dogovaranja.

U postupku zaključivanja i sprovođenja društvenih dogovora omogućuje se neposredno uticanje radnih ljudi i građana, organizacija udruženog rada, samoupravnih interesnih zajednica, mjesnih zajednica i ostalih organizacija.

Član 198.

Inicijativu za zaključenje društvenog dogovora mogu dati mjesne zajednice, organizacije udruženog rada, samoupravne interesne zajednice, društveno-političke organizacije, radnici, radni ljudi i građani.

Prijedlog za donošenje društvenog dogovora može dati svaki učesnik društvenog dogovora i Skupština opštine.

Učesnici u društvenom dogovoru su ravnopravni.

Član 199.

Društveni dogovor, odnosno samoupravni sporazum obavezuje organizacije i zajednice koje ga zaključe ili mu pristupe i odgovorne su za njegovo sprovođenje.

4. Pravo građana da podnesu predstavke i prijedloge

Član 200.

Gradjanin ima pravo da podnosi predstavke i prijedloge tijelima i organima opštine i drugim nadležnim organima i organizacijama na području opštine, da dobije odgovor na njih kao i da preduzima političke inicijative i druge inicijative od opšteg interesa.

Član 201.

Radni ljudi i gradjani, mjesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice mogu iznositi mišljenja u vezi sa radom organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica i tražiti odgovore od tih organizacija na pojedina pitanja, stavljati prijedloge u cilju unapređivanja rada organizacija udruženog rada u oblasti prometa, usluga, komunalnih poslova, kulture, obrazovanja, zdravstva i

socijalne zaštite. Organizacije udruženog rada su dužne dati odgovor, ukoliko se ne radi o službenoj ili poslovnoj tajni.

Član 202.

Skupština opštine i njena radna tijela i drugi organi opštine kojima se radni ljudi i građani obrate predstavkom, prijedlogom, daju inicijativu i mišljenje dužne su da predstavke, prijedloge date inicijative i mišljenja uzmu u postupak, i o njima zauzmu stav, i najkasnije u roku 60 dana obavijeste podnosioca.

GLAVA VI

DRUŠTVENA ZAŠTITA SAMOUPRAVNIH PRAVA I DRUŠTVENE SVOJINE

Član 203.

Samoupravna prava radnih ljudi i društvena svojina pod posebnom su društvenom zaštitom.

Društvenu zaštitu samoupravnih prava radnih ljudi i društvene svojine u opštini, u skladu sa Ustavom, i zakonom ostvaruju Skupština opštine i njoj odgovorni organi, sudovi, javni tužilac i društveni pravobranilac samoupravljanja.

Član 204.

U ostvarivanje društvene zaštite i društvene svojine obezbeđuje se zaštita socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa na osnovu društvene svojine.

Društvenom zaštitom, u skladu sa zakonom, obezbeđuje se zaštita prava rada društvenim sredstvima i drugih prava na osnovu društvene svojine kada se onemogućava ili ograničava njihovo ostvarivanje, vrši uzurpacija društvenih sredstava ili na drugi način nezakonito raspolaže društvenim sredstvima, ili kada se društvena sredstva koriste protivno prirodi i namjeni društvenih sredstava, teže povredjuju društveni interesi u

korištenju, upravljanju i raspolaganju društvenim sredstvima, ili na drugi način onemogućava ostvarivanje društvene funkcije, društvene svojine.

Član 205.

Skupština opštine, u skladu sa Ustavom i zakonom, u ostvarivanju društvene zaštite pred-uzima privremene mjere, ako su u organizaciji udruženog rada i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici bitno poremećeni samoupravni odnosi ili teže oštećeni društveni interesi ili ako se ne izvršavaju zakonom utvrdjene obaveze.

GLAVA IX

DELEGATSKI SISTEM U OPŠTINI

Član 206.

Radni ljudi u osnovnim samoupravnim organizacijama i zajednicama i društveno-političkim organizacijama obrazuju svoje delegacije radi neposrednog ostvarivanja svojih prava, dužnosti i odgovornosti i organizovanog učešća u vršenju funkcija Skupštine opštine.

U osnovnim samoupravnim organizacijama i zajednicama delegacije obrazuju:

- radni ljudi u osnovnim organizacijama udruženog rada i radnim zajednicama koje vrše poslove od zajedničkog interesa za više osnovnih organizacija udruženog rada,

- radni ljudi koji rade u poljoprivrednoj, zanatskoj i sličnim djelatnostima sredstvima rada u svojini građana, zajedno sa radnicima sa kojima udružuju svoj rad i sredstva rada, organizovani u zajednice i druge zakonom predviđene oblike udruživanja,

- radni ljudi u radnim zajednicama državnih organa, društveno-političkih organizacija i udruženja i u drugim radnim zajednicama koje nisu organizovane kao organizacije udruženog rada, kao i aktivna vojna lica i građanska lica na službi u oružanim snagama SFRJ na način utvrdjen Ustavom i zakonom,
- radni ljudi i građani u mjesnim zajednicama.

U obrazovanju delegacija u organizacijama udruženog rada u oblasti obrazovanja, studenti i djaci učestvuju, u skladu sa načelom odgovarajuće zastupljenosti interesa sa radnicima tih organizacija u procesu obrazovanja, pod uslovima i na način koji su utvrdjeni zakonom.

U osnovnoj organizaciji udruženog rada, odnosno radnoj zajednici sa malim brojem radnih ljudi, svi radni ljudi vrše funkciju delegacije.

U društveno-političkim organizacijama funkciju delegacije vrše njihova izborna tijela određena njihovim statutom, odnosno drugim odlukama.

Član 207.

Polazeći od interesa i smjernica osnovne samoupravne organizacije i zajednice i uvažavajući, saglasno principima solidarnosti i uzajamnosti, interese drugih samoupravnih organizacija i zajednica i opšte društvene interese i potrebe delegacija utvrđuje osnovne stavove, za rad delegata u Skupštini opštine i za njihovo učešće u odlučivanju.

Delegacije su dužne da o svom radu i radu delegata u Skupštini opštine izvještavaju osnovne samoupravne organizacije, odnosno zajednice, koje su ih delegirale i za svoj rad odgovorne su tim organizacijama, odnosno zajednicama.

Delegacija saradjuje sa delegacijama drugih samoupravnih organizacija i zajednica radi sporazumnog iznalaženja zajedničkih rješenja o pitanjima iz nadležnosti Skupštine opštine i sporazumnog rješavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa.

Član 208.

Kao stalni oblik povezivanja delegacija, mogu se obrazovati konferencije delegacija.

Kada više delegacija bira jednog delegata, obavezno se obrazuje konferencija. Konferencija delegacija obrazuje se zavisno od povezanosti zajedničkim interesima.

Delegacije sporazumno utvrđuju način obrazovanja i rada konferencije delegacija.

Član 209.

Radnici u organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i radni ljudi i građani samoupravno organizovani u mjesnim zajednicama, obrazuju posebne delegacije za delegiranje delegata Vijeća udruženog rada i u Vijeće mjesnih zajednica Skupštine opštine, a posebno jednu ili više delegacija za delegiranje delegata u Skupštine samoupravnih interesnih zajednica.

Član 210.

Članove delegacije biraju radnici u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama iz sastava tih organizacija neposredno, tajnim glasanjem.

U delegacije organizacije udruženog rada ne mogu biti birani radnici sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima u toj organizaciji, koji prema Ustavu ne mogu biti članovi radničkog savjeta, odnosno drugog odgovarajućeg organa upravljanja.

U organizacijama udruženog rada i drugim radnim zajednicama u kojima svi članovi organizacije, odnosno zajednice sačinjavaju delegaciju, u sastavu delegacije ne ulaze članovi radne zajednice navedenih u prethodnom stavu.

Kandidate za članove delegacija predlažu i utvrđuju radni ljudi u samoupravnim organizacijama i zajednicama u okviru organizacija Socijalističkog saveza i Saveza sindikata.

Kandidacioni postupak sprovode organizacije Socijalističkog saveza, odnosno Savez sindikata.

Postupak i izbor članova delegacije sprovodi se u skladu sa zakonom, pravilima socijalističkog saveza i statutima ili drugim samoupravnim opštim aktima organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 211.

Polazeći od interesa i smjernica osnovne samoupravne organizacije i zajednice, te uvažavajuće, saglasno principu solidarnosti, interese drugih samoupravnih organizacija i zajednica delegacija utvrđuje osnovne stavove za rad delegata u skupštinama i za njihovo učešće u odlučivanju.

U vršenju svoje funkcije delegacija ima, naročito, prava i dužnosti:

- samostalno ili zajedno sa delegacijama drugih samoupravnih organizacija i zajednica bira delegate iz svog sastava, u Skupštine društveno-političkih zajednica i Skupštine samoupravnih interesnih zajednica,
- učestvuje preko delegata u skupštinama u cjelokupnom radu i odlučivanju,
- prati rad Skupština i delegata u skupštinama i obavještava osnovnu samoupravnu organizaciju, odnosno zajednicu o pitanjima koja se raspravljaju i o kojima se odlučuje u Skupštinama, kao i o inicijativama i prijedlozima delegata, odnosno drugih samoupravnih organizacija i zajednica,
- iznosi pred osnovnu samoupravnu organizaciju i zajednicu, pitanja koja su od posebnog interesa za samoupravne organizacije, odnosno zajednice, i za radne ljude u njima,

prije odlučivanja o tim pitanjima u skupštinama društveno-političkih zajednica i skupštinama samoupravnih interesnih zajednica,

- pokreće preko delegata u skupštinama inicijativu za razmatranje pojedinih pitanja i podnosi prijedlog za donošenje akata i odluka saglasno Ustavu, odnosno ovom statutu,
- razmatra pitanja od interesa za osnovnu samoupravnu organizaciju, odnosno zajednicu, koja se raspravlja i o kojima se odlučuje u skupštinama, radi zauzimanja stavova i sporazumijevanja sa drugim delegatima,
- može obavljati i druge poslove u odnosima s drugim organizacijama i zajednicama za koje je osnovana samoupravna organizacija odnosno zajednica.

Delegacija je dužna da o svom radu i radu delegata obavještava osnovnu samoupravnu organizaciju, odnosno zajednicu te je za svoj rad odgovorna toj organizaciji, odnosno zajednici.

Delegacija saradjuje sa drugim delegacijama samoupravnih organizacija i zajednica radi sporazumnog iznalaženja zajedničkih rješenja.

Član 212.

Delegacija i svaki član delegacije odgovorni su za svoj rad samoupravnoj organizaciji, odnosno zajednici, koja je delegaciju izabrala.

Samoupravna organizacija, odnosno zajednica može izraziti nepovjerenje, svojoj delegaciji ili pojedinom članu i opozvati ih.

Opoziv člana delegacije vrši se na način i po postupku u skladu sa zakonom i statutima samoupravnih organizacija i zajednica.

Delegacija i svaki član delegacije imaju pravo podnijeti ostavku.

Član 213.

Radnici u organizaciji udruženog rada i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici, radni ljudi i građani u mjesnoj zajednici, statutom

ili drugim samoupravnim opštim aktom utvrđuju broj delegata u delegacijama, prava i dužnosti i odgovornosti delegacija i delegata, način i uslove izaljenjivosti delegata u Skupštini opštine i skupštinama samoupravnih interesnih zajednica, kao i uslove za njihov rad u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim statutom.

GLAVA X

JAVNOST RADA I INFORMISANJE

Član 214.

Rad Skupštine opštine i njenih organa, opštinskih organa i organizacija koje obavljaju poslove od interesa za opštinu, organa upravljanja, organizaciju udruženog rada, samoupravnih organizacija i zajednica i organa društveno-političkih organizacija, društvenih organizacija i udruženja u opštini je javan.

Javnost rada Skupštine opštine i njenih organa obezbeđuje se:

- javnim održavanjem sjednica,
- informisanjem delegacija i zborova radnih ljudi i građana,
- informisanjem putem sredstava javnog informisanja,
- objavljivanjem dokumenata društvenog plana razvoja, opšteg bilansa sredstava, budžeta, godišnjih i drugih izvještaja, kao i drugih akata od šireg značaja i interesa,
- objavljivanjem donesenih akata u Službenom glasniku opštine Lopare.

Član 215.

Javnost rada u osnovnim i drugim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama uređuje se njihovim statutima i drugim samoupravnim opštim aktima, u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim statutom.

Član 216.

Skupština opštine svojom odlukom, u skladu sa zakonom određuje koji poslovi i zadaci iz rada i nadležnosti njenih organa predstavljaju tajnu ili se ne mogu objavljivati i način njegovog čuvanja.

Ostvarivanje načela javnosti ne može biti u suprotnosti sa interesima bezbednosti i odbrane zemlje, kao i sa drugim društvenim interesima utvrdjenim zakonom.

Član 217.

U organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, društveno-političkim organizacijama i Skupštini opštine se obezbeđuje blagovremeno, tačno i potpuno obavješćavanje radnih ljudi i građana o svim pitanjima značajnim za ostvarivanje njihovog društveno-ekonomskog položaja i za potpuno i kvalifikovano odlučivanje u obavljanju funkcija vlasti i u upravljanju drugim društvenim osnovama.

Član 218.

Informisanje u opštini mora biti organizovano i djelovati tako da stvara preduslove za:

- odlučivanje radnih ljudi i građana,
- ostvarivanje idejno-političkog jedinstva samoupravnih socijalističkih snaga opštine,
- usmjeravanje društveno-ekonomskog i prostornog razvoja opštine,
- javnost rada i odgovornost svih organa upravljanja i vlasti, delegacija, nosilaca samoupravnih, javnih i drugih društvenih funkcija u opštini,
- društvenu kontrolu i nadzor,
- redovno praćenje izvršenja donesenih odluka i zaključaka, samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora.

Član 219.

Informisanje u opštini omogućuje se radnim ljudima i građanima, njihovim delegacijama i članovima organa upravljanja njihovih organizacija, redovno upoznavanje sa uslovima ostvarivanja i raspodjele dohotka, korištenja sredstava, materijalnim i finansijskim stanjem i poslovanjem, planovima i programima razvoja i sa drugim pitanjima značajnim za rad, međusobno sporazumijevanje i dogovaranje, zauzimanje stavova o bitnim pitanjima, prije donošenja odluka i preduzimanja drugih mjera.

Informisanje omogućuje radnim ljudima i građanima i njihovim asocijacijama pravo i dužnost da informišu i da budu informisani o svim činjenicama bitnim za ostvarivanje njihovih građanskih i samoupravnih prava, zajamčenih Ustavom. Oni imaju pravo da budu informisani o radu organizacije udruženog rada, radu samoupravnih i drugih organa u njima, radu društveno-političkih organizacija, državnih organa, društvenih organizacija i udruženja i o radu svih nosilaca javnih ovlaštenja.

Član 220.

Sistem informisanja utvrđuju radnici, radni ljudi i građani statutima i drugim samoupravnim opštim aktima, samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima u organizaciji u kojoj rade, mjesnoj zajednici u kojoj žive, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, na području opštine.

Član 221.

Skupština opštine stvara preduslove za razvoj sistema informisanja na području opštine, u skladu sa zakonom i društvenim dogovorom i u tom cilju može da osniva posebne organe i organizacije.

GLAVA XI

SKUPŠTINA OPŠTINE I NJENI ORGANI

1. Skupština opštine

a/ Položaj i nadležnost

Član 222.

Skupština opštine je organ društvenog samoupravljanja i najviši organ vlasti u okviru prava i dužnosti opštine.

Član 223.

Skupština opštine u okviru svojih prava i dužnosti:

1. Donosi Statut opštine i odlučuju o njegovoj promjeni,

2. Donosi odluke i druge opšte akte i daje autentično tumačenje tih odluka i akata,

3. Utvrđuje i odlučuje o svim osnovnim pitanjima od značaja za politički, privredni, socijalni, kulturni i društveni život i razvitak opštine,

4. Donosi programe, planove i opšti bilans sredstava budžeta, i završni račun,

5. Daje mišljenja i prijedloge o promjeni granica opštine, utvrđuje granice naseljenih mjesta i odlučuje o njihovoj promjeni u okviru granica opštine,

6. Odlučuje o udruživanju u medjuopštinske i regionalne zajednice i vrši druga ovlaštenja u odnosu na ove zajednice,

7. Predlaže Skupštini Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine donošenje zakona i drugih akata i daje prijedloge i mišljenja na nacrtu određenih republičkih zakona i drugih opštih akata,

8. Učestvuje u društvenom dogovaranju i podstiče samoupravno sporazumijevanje,

9. Odlučuje o preuzimanju grancije za kredite organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica,

10. Osniva organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije, razmatra pitanja organizacije, razmatra pitanja od zajedničkog interesa za organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i uskladjuje njihove odnose i interese,

11. Raspisuje referendum,

12. Vršiti kontrolu nad radom Izvršnog odbora i opštinskih organa uprave i organizacija i daje im opšte smjernice za rad,

13. Vršiti nadzor nad izvršenjem budžeta opštine,

14. Vršiti društveni nadzor,

15. Bira delegata u Skupštinu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i Skupštinu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

16. Osniva organe uprave, organizacije, posebne organe i službe opštine i utvrđuje njihovu osnovnu nadležnost, pretresa izvještaje o njihovom radu i daje im smjernice za rad,

17. Vršiti izbor i razrješava predsjednika i podpredsjednika Skupštine, predsjednika Izvršnog odbora i članove i drugih skupštinskih organa i tijela,

18. Vršiti izbor i razrješava predsjednika i sudije opštinskog suda i predsjednika i sudije opštinskog suda za prekršaje,

19. Vršiti imenovanje i razrješavanje sekretara Skupštine, rukovodioca opštinskih organa uprave i organizacija, opštinske inspektore i druge radnike kada je to zakonom predviđeno,

20. Vršiti izbor, imenovanja i razrješavanja i u drugim slučajevima, kada je to predviđeno Ustavom, zakonom i ovim Statutom,

21. Pretresa izvještaje koje podnose organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice za koje su zakonom, ovim Statutom ili drugim opštim aktom obavezni, te razmatra zahtjeve samoupravnih organizacija i zajednica u okviru svojih prava i dužnosti, zauzima stavove i daje preporuke povodom podnijetih izvještaja i zahtjeva,

22. Pretresa izvještaj o radu Izvršnog odbora, komisija i drugih tijela Skupštine opštine,

23. Razmatra izvještaje pravosudnih organa,

24. Odlučuje o zaduženju opštine,

25. Ostvaruje saradnju sa skupštinama drugih opština radi razmatranja pitanja od zajedničkog interesa i usmjerava rad drugih organa u opštini na poslovima medjuopštinske saradnje,

26. Odlučuje o dodjeljivanju zvanja počasnog gradjanina opštine,

27. Odlučuje o dodjeljivanju nagrada, pohvala i priznanja pojedincima i organizacijama za izuzetne zasluge i postignute rezultate,

28. Odlučuje o preduzimanju privremenih mjera, ako su u organizaciji udruženog rada, drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici bitno poremećeni samoupravni odnosi ili teže oštećeni društveni interesi, ili ako neizvršava zakonom određene obaveze i odlučuje o prestanku preduzete privremene mjere,

29. Vršiti nadzor nad zakonitošću rada organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica u skladu sa zakonom,

30. Odlučuje o uređivanju i davanju na korištenje građevinskog zemljišta i dobra u opštoj upotrebi,

31. Razmatra statute, samoupravne sporazume i odluke organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica u skladu sa zakonom,

32. Ravnopravno sa odredjenim Skupština-
nama samoupravnih interesnih zajednica odlučuje
o pitanjima iz tih oblasti koje su u nadležnos-
ti Skupštine opštine,

33. Razmatra politiku samoupravnih in-
teresnih zajednica u ostvarivanju njihovih zad-
ataka, u skladu sa zakonom,

34. Odlučuje o pokretanju postupka za
ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti,

35. Razmatra prijedloge društvenog pra-
vobranioca samoupravljanja i preduzima potrebne
mjere,

36. Donosi Poslovnik o radu Skupštine
opštine,

37. Vrš i druge poslove odredjene U-
stavom, zakonom, ovim Statutom i Poslovnikom
Skupštine opštine i njenih vijeća.

Skupština opštine može odlukom pren-
ijeti poslove, koji su Ustavom, zakonom i ovim
Statutom stavljeni u njenu nadležnost u nadle-
žnost Izvršnog odbora Skupštine i organa upra-
ve u skladu sa zakonom.

b/ Sastav i izbor

Član 224.

U Skupštini opštine obrazuju se Vij-
eće udruženog rada, Vijeće mjesnih zajednica i
Društveno-političko vijeće.

Vijeće udruženog rada ima 40 delegata,
Vijeće mjesnih zajednica ima 20 delegata, Druš-
tveno-političko vijeće 20 delegata.

Član 225.

Vijeće udruženog rada sačinjavaju del-
egati radni ljudi u organizacijama udruženog
rada i drugim samoupravnim organizacijama i zaj-
ednicama.

Vijeće mjesnih zajednica sačinjavaju delegati radnih ljudi i građana organizovanih samoupravno u mjesnim zajednicama.

Društveno-političko vijeće sačinjavaju delegati radnih ljudi i građana organizovanih u društveno-političke organizacije.

Član 226.

Broj delegata koji svaka delegacija odnosno više delegacija osnovnih samoupravnih organizacija i zajednica delegira u Vijeće udruženog rada utvrđuje se srazmjerno broju zaposlenih u osnovnim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama rada, kao i broj radnih ljudi koji rade u poljoprivrednoj, zanatskoj i sličnim djelatnostima, sredstvima rada na koja postoji pravo svojine, koji su udružili svoj rad sa drugim radnicima.

Broj delegata koji svaka delegacija, odnosno više delegacija mjesnih zajednica delegira u Vijeće mjesnih zajednica utvrđuje se srazmjerno broju nastanjenih radnih ljudi i građana na području mjesne zajednice.

Broj delegata koje delegiraju jedna ili više delegacija u Vijeće udruženog rada i Vijeće mjesnih zajednica utvrđuje Skupština opštine posebnom odlukom.

U Društveno-političko vijeće delegiraju svoje delegate radni ljudi i građani, organizovani u Društveno-političke organizacije udružene u Socijalistički savez radnog naroda.

Društveno-političke organizacije u okviru Socijalističkog saveza radnog naroda utvrđuju listu kandidata za delegate u Društveno-političko vijeće iz reda svojih delegacija.

O izboru delegata izjašnjavaju se na osnovu liste kandidata, radni ljudi i građani neposredno, opštim i tajnim glasanjem.

Član 227.

Delegacije osnovnih samoupravnih organizacija i zajednica mogu odrediti da se delegat delegira za pojedinu sjednicu Vijeća udruženog rada i Vijeća mjesnih zajednica Skupštine opštine, zavisno od pitanja koje se razmatra na sjednici.

Postupak i način delegiranja delegata u Vijeće Skupštine opštine, utvrđuje se posebnom odlukom Skupštine opštine u skladu sa zakonom.

Član 228.

Skupština opštine može u skladu sa zakonom, odlukom odrediti da se za područje opštine ili za pojedine djelatnosti u oblasti ličnog rada, obrazuje jedna ili više delegacija za delegiranje delegata u Vijeće udruženog rada Skupštine opštine.

Odlukom iz prethodnog stava utvrđuje se i broj delegatskih mjesta.

Član 229.

Delegati Vijeća Skupštine opštine biraju se na 4 godine ukoliko ovim statutom nije drukčije određeno.

Niko ne može više od dva puta uzastopno biti delegat u Skupštini opštine.

Na dopunskim izborima delegati se biraju za vrijeme do isteka mandata delegata umjesto kojih se biraju.

c/ Delokrug i način odlučivanja u vijećima

Član 230.

Poslovi iz nadležnosti Skupštine opštine vrše vijeća Skupštine samostalno, u ravnopravnom djelokrugu i na zajedničkoj sjednici svih vijeća u skladu sa Ustavom i ovim Statutom.

Član 231.

Skupštine samoupravnih interesnih zajednica za oblasti obrazovanja, nauke, kulture, zdravstva, socijalne zaštite, dječije zaštite i fizičke kulture odlučuju ravnopravno sa nadležnim vijećem Skupštine opštine o pitanjima iz tih oblasti koja su u nadležnosti Skupštine opštine.

Skupštine drugih samoupravnih interesnih zajednica imaju pravo, kada se radi o pitanjima od njihovog neposrednog interesa, koja su u nadležnosti Skupštine opštine, donošenje odluke i drugih opštih akata o određenim pitanjima, da podnose prijedloge odluka i drugih opštih akata, da na sjednici Skupštine opštine preko svojih predstavnika obrazlažu svoje prijedloge i učestvuju u razmatranju pitanja koja su pokrenuli, odnosno predložili, kao i o drugim pitanjima u skladu sa Poslovnikom Skupštine opštine.

Član 232.

Kada Skupština opštine odlučuje o izdvajanju dijela dohotka za zajedničke i opšt-edruštvene potrebe o namjeni i obimu sredstava za ove potrebe, odluka se ne može donijeti ako je ne usvoji Vijeće udruženog rada.

Član 233.

Svako Vijeće Skupštine opštine u okviru svoga djelokruga brine se o sprovođenju utvrđene politike i izvršavanju odluka i drugih akata Skupštine opštine, utvrđuje politiku njihovog izvršavanja i obaveze organa i organizacija u vezi sa izvršavanjem tih odluka.

Svako vijeće Skupštine opštine može davati inicijativu za zaključivanje i odlučivati o zaključivanju društvenih dogovora po pitanjima iz svog djelokruga u skladu sa Poslovnikom Skupštine.

O zaključivanju društvenog dogovora o pitanjima od šireg značaja za sve radne ljude i gradjane, u opštini odlučuju sva vijeća Skupštine na zajedničkoj sjednici.

Član 234.

Svako vijeće Skupštine može drugom Vijeću podnositi prijedloge za donošenje akata iz njegovog djelokruga, kao i pretresati prijedloge opšteg ili drugog značaja pitanja iz djelokruga drugog vijeća i davati mu mišljenje o tome.

Član 235.

Svako vijeće Skupštine samostalno verificuje mandat delegata i odlučuje o mandatno-imunitetskim pravima svojih delegata.

Član 236.

Vijeće udruženog rada samostalno:

1. Pretresa i odlučuje o raspodjeli dohotka i izdavanju dijela dohotka za zajedničke i opštedruštvene potrebe, kao i o pitanjima iz oblasti privrede i finansija, vaspitanja, obrazovanja, zdravstvene socijalne politike, kulture, fizičke kulture, socijalne i invalidske zaštite, o ostvarivanju prava boraca i vojnih invalida i o drugim pitanjima i odnosima od interesa za radnike i druge radne ljude u društvenom radu, osim onih pitanja odnosa o kojima odlučuje ravnopravno sa drugim vijećima Skupštine opštine ili u zajedničkoj sjednici vijeća.

2. Razmatra pitanja od zajedničkog interesa za organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, uskladjuje njihove odnose i interese i sa njima ostvaruje saradnju.

3. Prati i razmatra razvoj i funkcionisanje samoupravnog sistema u oblasti privrede, finansija i društvenih djelatnosti, uskladjuje odnose i razvija saradnju organizacija udruženog rada i uspostavlja i ostvaruje odgovarajuće oblike saradnje sa ovim organizacijama i samoupravnim interesnim zajednicama, podstiče samoupravno sporazumijevanje i društveno dogovaranje.

4. Prati sprovođenje politike i izvršavanje propisa i drugih opštih akata Skupštine u oblasti privrede finansijasa i društvenih djelatnosti,

5. Vršiti društveni nadzor nad radom organizacija udruženog rada i drugih organizacija i zajednica u oblasti privrede i društvenih djelatnosti,

6. Obustavlja do odluke Ustavnog suda izvršenje opštih akata organizacija udruženog rada ili drugih organizacija i zajednica ako smatra da su u suprotnosti sa Ustavom, i ako se njima povredjuju samoupravna prava radnih ljudi i društvene svojine,

7. Podstiče medjusobnu saradnju delegacija udruženog rada radi uspješnijeg i efikasnijeg iznalaženja zajedničkih rješenja o pitanjima iz nadležnosti vijeća i sporazumnog rješavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa,

8. Pokreće inicijative i učestvuje u postupku sklapanja samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora o pitanjima od zajedničkog interesa za samoupravne organizacije i zajednice u privredi i van privrednim djelatnostima,

9. Bira delegata u Skupštine širih društveno-političkih zajednica u skladu sa Ustavom i zakonom.

10. Bira i razrješava predsjednika i zamjenika predsjednika vijeća,

11. Obrazuje radna tijela vijeća i bira njihove članove,

12. Donosi poslovnik o radu vijeća,

13. Daje saglasnost na statute i druga samoupravna akta organizacija udruženog rada, kada je to predviđeno zakonom.

14. Utvrđuje obaveze osnivanja, odnosno osniva samoupravne interesne zajednice koje vrše poslove od posebnog društvenog interesa i propisuju obaveze plaćanja toj zajednici.

15. Vršiti i druge poslove utvrđene Ustavom, ovim Statutom i Poslovnikom Skupštine.

Član 237.

Vijeće mjesnih zajednica samostalno:

1. Pretresa i odlučuje o pitanjima koja su od neposrednog interesa za život radnih ljudi u mjesnoj zajednici odnosno opštini, a naročito o pitanjima izgradnje i uređenja naseljenih mjesta, upravljanja i korištenja dobara u opštoj upotrebi, porodičnih odnosa i starateljstva, osim onih pitanja iz ovih oblasti o kojima odlučuju Vijeća Skupštine u ravnopravnom djelokrugu ili u zajedničkoj sjednici vijeća.
2. Razmatra, usmjerava i podstiče rad mjesnih zajednica.
3. Prati, razmatra i podstiče ostvarivanje neposrednih oblika samoupravljanja u mjesnim zajednicama, kao i funkcionisanjem samoupravljanja u cjelini u mjesnim zajednicama.
4. Pokreće inicijative za samoupravno sporazumijevanje mjesnih zajednica.
5. Prati sprovođenje politike i izvršavanje propisa i drugih opštih akata Skupštine u čijem donošenju učestvuje.
6. Uskladjuje odnose i razvija saradnju sa mjesnim zajednicama.
7. Donosi odluke i druge akte iz nadležnosti Skupštine od interesa za mjesne zajednice.
8. Podstiče međusobnu saradnju delegacija mjesnih zajednica radi iznalaženja zajedničkih rješenja o pitanjima iz nadležnosti vijeća i sporazumnog rješavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa.
9. Bira i razrješava predsjednika i zamjenika predsjednika vijeća.
10. Obrazuje radna tijela vijeća i bira njihove članove.
11. Bira delegata u Skupštine širih društveno-političkih zajednica u skladu sa Ustavom i zakonom.
13. Vršiti i druge poslove utvrdjene Ustavom, ovim Statutom i Poslovnikom Skupštine.

Član 238.

Društveno-političko vijeće samostalno:

1. Pretresa i odlučuje o pitanjima i odnosima iz oblasti ostvarivanja, razvoja i zaštite Ustavom i utvrđenog socijalističkog samoupravnog sistema, narodne odbrane, unutrašnjih poslova, društvene samozaštite, pravosudja i uprave, ostvarivanja sloboda, prava i dužnosti građana i drugim pitanjima ostvarivanja razvoja i zaštite Ustavom utvrđenog socijalističkog samoupravnog sistema o kojima ne odlučuje ravno-pravno sa drugim vijećima Skupštine ili u zajedničkoj sjednici vijeća.

2. Razmatra pitanja od bitnog značaja za društveni i privredni razvoj opštine, i za ostvarivanje utvrđenih opštedruštvenih ciljeva i zadataka i razvoja društvene zajednice.

3. Razmatra opšta pitanja u vezi sa ostvarivanjem ustavnosti i zakonitosti.

4. Razmatra opšta pitanja kadrovske politike i sprovođenje društvenih dogovora i sporazuma u oblasti kadrovske politike.

5. Daje saglasnost za postavljenja, izbor, imenovanja i razrješenja funkcionera u pravosudnim organima za koje je to zakonom određeno.

6. Bira i razrješava predstavnike opštine u konkursnim komisijama organizacija u druženog rada.

7. Raspravlja o pitanjima vjerskih zajednica.

8. Razmatra izvještaje sudova o primjeni zakona i o opštim problemima pravosudja kada je to određeno zakonom.

9. Daje preporuku samoupravnim organizacijama i zajednicama o pitanjima iz svog djelokruga, koja su od šireg značaja i interesa za opštinu.

10. Osniva opštinske organe uprave i organizacije i utvrđuje osnove njihove organizacije rada.

11. Bira delegata za vijeće u Skupštine širih Društveno-političkih zajednica u skladu sa Ustavom i zakonom.

12. Bira i razrješava predsjednika i zamjenika predsjednika vijeća.

13. Obrazuje radna tijela vijeća i bira njihove članove.

14. Donosi Poslovnik o radu vijeća.

15. Vršiti i druge poslove utvrđjene Ustavom, ovim Statutom i Poslovnikom.

Član 239.

Vijeće udruženog rada i Vijeće mjesnih zajednica u ravnopravnom djelokrugu:

1. Pretresaju i odlučuju o pitanjima uređivanja i korištenja građevinskog zemljišta.

2. Pretresaju i odlučuju o pitanjima iz oblasti stambenih i komunalnih djelatnosti.

3. Pretresaju i odlučuju o zaštiti unapredjenju, prirodne i radom stvorene čovjekove sredine.

4. Daju saglasnost na odluke o cijenama usluga kada je to u nadležnosti opštine.

5. Donose prostorni i urbanistički plan opštine i naseljenih mjesta.

6. Privremeno odlučuju o pitanjima od kojih bitno zavisi rad interesne zajednice koja obavlja poslove od posebnog društvenog interesa.

7. Utvrđuju na osnovu zakona područja predviđena za stambenu i drugu kompleksnu izgradnju, na kojima ne može postojati pravo svojine.

8. Utvrđuje rentu koja nastaje na zemljištu ulaganjem društvenih sredstava.

Član 240.

Vijeće udruženog rada i Društveno-političko vijeće u ravnopravnom djelokrugu:

1. Pretresaju i odlučuju o zaštiti samoupravnih prava radnih ljudi i društvene svojine.
2. Odlučuju o zaduženju opštine.
3. Osnivaju radne organizacije.
4. Odlučuju koje su djelatnosti od posebnog društvenog interesa i utvrđuju način ostvarivanja posebnog društvenog interesa.
5. Podnose prijedloge, za razrješenje poslovnog organa u organizacijama udruženog rada.
6. Odlučuju o raspuštanju radničkog savjeta, odnosno drugog odgovarajućeg organa upravljanja, organizacije udruženog rada, kada su za to ispunjeni zakonom utvrđeni uslovi.
7. Ukidaju ili poništavaju nezakonite propise i druge opšte akte Izvršnog odbora ili opštinskog organa uprave.

Član 241.

Društveno-političko vijeće i Vijeće mjesnih zajednica u ravnopravnom djelokrugu:

1. Daju mišljenje o promjeni granica opštine.
2. Odlučuju o izdvajanju naseljenih mjesta iz sastava opštine i uključivanje tih mjesta u sastav druge opštine.
3. Pretresaju i odlučuju o bezbednosti saobraćaja.
4. Donose odluke u vezi izbornog sistema.

Član 242.

Vijeća Skupštine u ravnopravnom djelokrugu:

1. Donose društveni plan, budžet, opšti bilans sredstava i završni račun.

2. Pretresaju i odlučuju o pitanjima i odnosima koja se odnose na finansiranje i izvore i vrste prihoda opštine.

3. Odlučuje o drugim pitanjima u skladu sa Ustavom, ovim Statutom i Poslovníkom Skupštine.

Član 243.

Vijeća Skupštine na zajedničkoj sjednici:

1. Donose Statut opštine,

2. Raspisuju opštinske referendume,

3. Odlučuju o raspisivanju opštinskog zajma,

4. Odlučuju o zaključivanju društvenog dogovora i samoupravnog sporazuma kada je opština učesnik u zaključivanju tih dogovora odnosno sporazuma,

5. Vršé političku kontrolu nad radom Izvršnog odbora, organa uprave i organizacija koje vrše poslove od opšteg interesa za opštinu i nosilaca samoupravnih, javnih i drugih društvenih funkcija odgovornih Skupštini i svojim smjernicama usmjeravaju rad tih organa, ukidaju ili poništavaju propise Izvršnog odbora i opštinskih organa uprave i organizacija koji nisu u saglasnosti sa odlukama ili drugim opštim aktima Skupštine.

6. Donose odluku o organizaciji i načinu rada Izvršnog odbora.

7. Biraju i razrješavaju predsjednika i podpredsjednika i druge funkcionere Skupštine i članove zajedničkih skupštinskih tijela.

8. Biraju i razrješavaju predsjednika i članove Izvršnog odbora.

9. Imenuju i razrješavaju sekretara Skupštine i druge funkcionere opštinskih organa uprave i organizacija za koje je ovim Statutom ili drugim opštim aktom to određeno.

10. Biraju i razrješavaju sudije za koje je to zakonom određeno.

11. Odlučuju o udruživanju sa drugim opštinama u medjuopštinsku regionalnu zajednicu i o povjeravanju poslova iz okvira prava i dužnosti opštine toj zajednici.

12. Obrazuju zajedničke organe, organizacije i službe sa drugim opštinama i odlučuju o drugim oblicima medjuopštinske saradnje.

13. Odlučuju o saradnji sa lokalnim zajednicama drugih država i odgovarajućim nacionalnim i medjunarodnim organima i organizacijama.

14. Odlučuju o načinu vršenja javnih ovlaštenja koja se povjeravaju pojedincima i zajednicama.

15. Odlučuju o dodjeljivanju zvanja počasnog gradjanina opštine.

16. Odlučuju o dodjeljivanju nagrada, pohvala i drugih javnih priznanja.

17. Propisuju način utvrđivanja naknada ličnog dohotka predsjednika, podpredsjednika i drugih funkcionera Skupštine na stalnoj dužnosti u Skupštini.

18. Propisuju visinu naknade troškova delegata Skupštine i članova njenih tijela.

19. Donose poslovnik o radu Skupštine.

Član 244.

Kada se u Skupštini opštine odlučuje o pitanjima i odnosima za koja su zainteresovane organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, o njima raspravljaju

te organizacije odnosno zajednice u skladu sa Poslovníkom Skupštine opštine.

Skupština opštine odnosno nadležno vijeće Skupštine prije odlučivanja o promjeni Statuta o društvenom planu opšteg značaja za radne ljude i građanine organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, pribavlja mišljenje zainteresovanih samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 245.

Pravo predlaganja odluka i drugih opštih akata ima svaki delegat u vijeću, komisija i drugo radno tijelo vijeća u svom vijeću, vijeće, komisija i drugo tijelo Skupštine i Izvršni odbor Skupštine opštine.

Inicijativu za donošenje opšteg akta mogu da pokrenu organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke organizacije, državni organi, radni ljudi i građani.

Skupština opštine je dužna da o zauzetom stavu o pokrenutim inicijativama obavijesti podnosioca.

Član 246.

Skupština opštine o svojoj inicijativi ili na prijedlog organizacija udruženog rada, mjesnih zajednica, samoupravnih interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica razmatra i pitanje iz nadležnosti širih društveno-političkih zajednica, i o usvojenom stavu obavještava šire društveno-političke zajednice, i pokretače inicijativa.

Skupština opštine može ovlastiti svoje radno tijelo da razmatra određena pitanja iz nadležnosti skupština širih društveno-političkih zajednica i da o njima zauzima stavove.

Član 247.

Kada vijeća Skupštine učestvuju ravnopravno u donošenju opšteg ili drugog akta, mogu odlučiti da o prijedlogu toga akta vode pretres na zajedničkoj sjednici.

Član 248.

Vijeća odlučuju u sjednicama. Glasanje u Skupštini opštine i njenim vijećima i drugim tijelima je javno, osim ako Poslovnikom ili odlukom Skupštine opštine odnosno vijeća nije određeno da se glasa tajno.

Svako vijeće punovažno odlučuje ako je na sjednici prisutna većina delegata, a odluka se smatra donesenom ako je za nju glasalo većina prisutnih delegacija, osim kada je Ustavom, zakonom i ovim Statutom određeno da je za punovažno donošenje akata potrebna posebna većina.

Skupština opštine na zajedničkoj sjednici vijeća odlučuje ako sjednici prisustvuje većina delegata, svakog vijeća. Punovažne su odluke za koje je glasala većina od ukupnih prisutnih delegata, osim ako je Ustavom, zakonom i ovim Statutom predviđeno da se odluka donosi posebnom većinom. Za donošenje odluke potrebna je posebna većina i kada Skupština o tome odlučuje na prijedlog jednog vijeća.

Član 249.

Opšti ili drugi akt u čijem donošenju ravnopravno učestvuju dva ili sva tri vijeća, smatra se donesenom kada je usvojen u istovjetnom tekstu.

Ako se o opštem ili drugom aktu ne postigne saglasnost ni nakon ponovnog pretresa spornog pitanja, vijeća obrazuju zajedničku komisiju sa jednakim brojem članova kojoj se povjerava sastavljanje prijedloga za rješenje spora.

Ako se u zajedničkoj komisiji ne postigne saglasnost ili vijeća ne usvoje tekst koji je predložila komisija, prijedlog opšteg ili drugog akta iznosi se na zajedničku sjednicu.

Ako se ni na zajedničkoj sjednici nepostigne saglasnost, sporni akt se skida sa dnevnog reda Skupštine i može se ponovo staviti na dnevni red na prijedlog jednog vijeća po isteku roka od 3 mjeseca od dana saniranja sa dnevnog reda treba donijeti u određenom roku, prijedlog koji se iznosi na vijeća koja su učestvovala u odlučivanju.

Ako u postupku usaglašavanja nije postignuta saglasnost o prijedlogu društvenog plana, budžeta, opšteg bilansa saredstava završnog računa ili drugog opšteg akta, koga treba donijeti u određenom roku, prijedlog se donosi na zajedničkoj sjednici svih vijeća, a odluka se donosi na prijedlog većinom svih delegata u Skupštinu.

Član 250.

Kada skupština samoupravne interesne zajednice odlučuje ravnopravno sa nadležnim vijećem Skupštine opštine, odluka je punovažna ako je donesena u istovjetnom tekstu u vijeću Skupštine opštine i skupštine samoupravne interesne zajednice.

Ako se saglasnost u istovjetnom tekstu ne postigne ni nakon ponovnog pretresa spornog pitanja obrazuje se zajednička komisija od jednakog broja delegata, nadležnog vijeća Skupštine opštine i delegata skupštine samoupravne interesne zajednice, radi rješenja spora. Ako se u komisiji ne postigne saglasnost ili ako jedno vijeće odnosno skupština samoupravne interesne zajednice ne usvoje tekst koji je predložila komisija, sporno pitanje skida se sa dnevnog reda, a može se ponovo staviti na dnevni red tek po isteku roka od tri mjeseca.

Član 251.

Skupština opštine ima Poslovnik kojim se uređuju pitanja unutrašnje organizacije i rad Skupštine, bliže određuje djelokrug vijeća Skupštine, način učešća Skupština samoupravnih interesnih zajednica u ravnopravnom odlučivanju sa nadležnim vijećem Skupštine, uslovi za rad delegata u vijećima i način ostvarivanja njihovih prava i dužnosti, saradnja Skupštine sa Skupštinama drugih društveno-političkih zajednica,

samoupravnim organizacijama i zajednicama, društveno-političkim i drugim organizacijama i drugim organizacijama i druga pitanja od interesa za rad Skupštine opštine i ostvarivanje njenih zadataka i odgovornosti.

Poslovníkom vijeća uređuje se organizacija i rad vijeća, u skladu sa Poslovníkom Skupštine.

d/ Prava i dužnosti delegata

Član 252.

Svaki delegat u Skupštini opštine ima pravo da u svom vijeću podnosi prijedlog opštih i drugih akata i pokreće druga pitanja iz djelokruga rada vijeća.

Član 253.

Delegat ima pravo da vijeću čiji je član, predlaže pretresanje pitanja koja se odnose na politiku i rad Izvršnog odbora Skupštine opštine, na izvršavanje zakona, kao i opštih akata Skupštine opštine i na rad opštinskih organa uprave i organizacija koje vrše poslove od interesa za opštinu.

Svaki delegat ima pravo da, Izvršnom odboru Skupštine opštine ili starješinama koje rukovode opštinskim organima i organizacijama uprave, postavlja pitanja koja se odnose na njihov rad ili na poslove iz nadležnosti odgovarajućih organa.

Član 254.

Delegat u Skupštini uživa imunitet u vršenju svoje funkcije.

Delegat ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili davanje glasa u vijeću čiji je delegat i u Skupštini.

Delegat Skupštine, ako se pozove na imunitet ne može na području opštine Lopare biti pritvoren, niti se protiv njega može pokrenuti krivični postupak bez odobrenja vijeća Skupštine opštine čiji je delegat.

Ako vijeće nije na okupu, odobrenje za lišenje slobode, odnosno za nastavljjanje krivičnog postupka, daje i o uspostavljanju imunitetskog prava delegata odlučuje mandatno-imunitetska komisija odgovarajućeg vijeća, uz naknadnu potvrdu vijeća.

Član 255.

Ostvarivanje prava delegata koje on za vrijeme trajanja funkcije delegata u Skupštini opštine ima po osnovu rada u organizaciji odnosno radnoj zajednici koja ga je delegirala, uređuje organizacija svojim opštim aktom, u skladu sa zakonom.

Delegat na funkciji u Skupštini opštine čije vršenje zahtjeva da privremeno prestane sa radom u organizaciji udruženog rada ili radnoj zajednici, ima pravo da se, po prestanku te funkcije, vrati na rad u istu organizaciju udruženog rada odnosno radnu zajednicu na svoje ranije radno mjesto ili drugo radno mjesto koje odgovara njegovim sposobnostima i kvalifikacijama.

2. Funkcioneri Skupštine opštine

Član 256.

Skupština ima predsjednika i podpredsjednika koji se biraju iz reda delegata.

Član 257.

Predsjednik Skupštine:

- predstavlja Skupštinu opštine,
- stara se o pripremi sjednica Skupštine,
- saziva zajedničke sjednice svih vijeća Skupštine i predsjedava tim sjednicama,

- potpisuje opšta akta koje donosi Skupština na zajedničkoj sjednici vijeća,
- zajedno sa predsjednicima vijeća potpisuje opšta akta koja su donijela vijeća,
- stara se o uspješnom funkcionisanju delegatskog sistema u opštini o blagovremenom i potpunijem informisanju delegata i delegacija, o usaglašavanju stavova i delegacija i delegata, o pitanjima iz nadležnosti Skupštine,
- vrši i druge poslove za koje je ovlašten posebnim propisima ili koje mu odredi Skupština.

Predsjednik za svoj rad odgovoran je Skupštini.

U slučaju spriječenosti, predsjednika Skupštine zamjenjuje podpredsjednik.

Član 258.

Podpredsjednik Skupštine vrši određene poslove iz djelokruga rada predsjednika Skupštine koje mu on povjeri.

Član 259.

Svako vijeće ima predsjednika i zamjenika predsjednika.

Predsjednika i zamjenika predsjednika bira vijeće iz reda svojih delegata.

Član 260.

Predsjednik vijeća:

- priprema i saziva sjednice vijeća,
- stara se o izvršavanju odluka i zaključaka vijeća,

- predsjedava sjednici vijeća,
- potpisuje, zajedno sa predsjednikom Skupštine, akta koje vijeće samostalno donosi,
- potpisuje zajedno sa predsjednikom Skupštine i predsjednikom odgovarajućeg drugog vijeća, opšta akta koje vijeće donosi u ravnopravnom djelokrugu sa drugim vijećima,
- vrši i druge poslove određene Ustavom, zakonom ovim Statutom, odlukom Skupštine i Poslovnikom Skupštine i Poslovnikom vijeća.

Član 261.

Skupština ima sekretara.

Skupština na zajedničkoj sjednici svih vijeća imenuje sekretara Skupštine.

Sekretar Skupštine pomaže predsjedniku Skupštine u pripremanju sjednica Skupštine i vrši druge poslove koje mu povjeri Skupština i predsjednik Skupštine i poslove utvrđene aktima Skupštine.

Član 262.

Stručne i druge poslove za Skupštinu, njena radna tijela i delegate Skupštine obavlja Stručna služba Skupštine.

Član 263.

Predsjedniku Skupštine, predsjedniku Izvršnog odbora i sekretaru Skupštine kao i drugim funkcionerima koji su na stalnim dužnostima u Skupštini i organima opštine, pripada za njihov rad stalna mjesečna naknada o čijoj visini odlučuje Komisija za izbor i imenovanja, u skladu sa odlukom Skupštine opštine.

Funkcionerima Skupštine na stalnim dužnostima u Skupštini pripada stalna mjesečna naknada po prestanku funkcije najviše za 6 mjeseci, ukoliko u tom roku ne zasnuju radni odnos.

Član 264.

Predsjednik Skupštine opštine zajedno sa podpredsjednikom i predsjednicima vijeća Skupštine, zamjenicima predsjednika vijeća, predsjednikom Izvršnog odbora Skupštine i sekretarom Skupštine razmatra pitanja uskladjivanja i programiranja rada vijeća i radnih tijela u Skupštini, stara se o unapređivanju rada vijeća i tijela Skupštine, stara se o saradnji Skupštine sa društveno-političkim organizacijama, samoupravnim interesnim zajednicama, mjesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, sa Skupštinom SRBiH, drugim opštinama i o ostvarivanju medjuopštinske saradnje u skladu sa Poslovnikom Skupštine.

3. Predsjedništvo Skupštine opštine

Član 265.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti obrazuje se predsjedništvo Skupštine opštine koje odlučuje o pitanjima iz nadležnosti Skupštine, ako ne postoji mogućnost da se ona sastane. Sastav predsjedništva utvrđuje se posebnom odlukom, u skladu sa zakonom.

Predsjedništvo je dužno da odluke koje je donijelo podnese Skupštini na potvrdu čim ona bude u mogućnosti da se sastane.

4. Radna tijela Skupštine opštine

Član 266.

Za razmatranje prijedloga odluka i drugih akata i za proučavanje i pretresanje drugih pitanja iz nadležnosti Skupštine opštine i djelokruga njenih vijeća, Skupština i vijeća mogu obrazovati komisije i druga stalna ili povremena tijela.

Za članove komisije mogu biti birani delegati Skupštine i drugi građani.

Način obrazovanja, sastav, djelokrug i ovlaštenja radnih tijela utvrđuje se Poslovnikom i odlukom Skupštine i njenih vijeća.

Član 267.

Stalne komisije obrazuju se odlukom Skupštine opštine.

Posebnom odlukom utvrđuje se djelokrug rada stalnih komisija.

Način izbora i broj članova stalnih komisija i drugih tijela, utvrđuje se posebnom odlukom ili aktom o osnivanju.

Komisije za svoj rad odgovaraju Skupštini opštine, odnosno odgovarajućem vijeću koje ih je obrazovalo.

Član 268.

Vijeća Skupštine opštine imaju svoje mandatno-imunitetske komisije kao stalna radna tijela vijeća.

Mandatno-imunitetske komisije pretražuju pitanja u vezi sa mandatom delegata vijeća i pitanja u vezi sa imunitetskim pravom delegata.

GLAVA XII

IZVRŠNI ODBOR

Član 269.

U opštini se obrazuje Izvršni odbor Skupštine opštine.

Izvršni odbor je u okviru prava i dužnosti opštine, odgovoran Skupštini opštine za stanje u opštini za sprovođenje politike i izvršavanja odluka i drugih propisa i opštih akata Skupštine opštine i za izvršavanje zakona i drugih propisa i opštih akata Skupštine opštine i za izvršavanje zakona i drugih propisa i opštih

akata za čije izvršavanje nisu odgovorni drugi organi i za usmjeravanje i uskladjivanje rada opštinskih organa uprave i organizacija.

Izvršni odbor vrši svoja prava i dužnosti na osnovu i u okviru Ustava, zakona i ovog Statuta.

Član 270.

Izvršni odbor:

1. Prati stanje i ostvarivanje politike Skupštine i predlaže Skupštini utvrđivanje politike,

2. Predlaže odluke i druge opšte akte i ima pravo da daje mišljenje o predlozima odluka i drugih opštih akata koje Skupštini podnose drugi ovlašteni predlagači,

3. Utvrđuje predloge društvenog plana opštine, predlog opštinskog budžeta, opsteg bilansa sredstava i završnog računa i stara se o njihovom izvršenju,

4. Donosi propise i druge akte za izvršavanje odluka i drugih akata Skupštine opštine,

5. Brine se o sprovođenju politike i izvršavanju propisa i drugih akata Skupštine,

6. Uskladjuje i usmjerava rad opštinskih organa uprave i organizacija radi obezbjeđenja sprovođenja politike i izvršavanja zakona, drugih propisa i opštih akata Skupštine,

7. Brine se o izvršavanju politike u oblasti narodne odbrane i sprovođenja priprema za obranu u okviru prava i dužnosti utvrđenih ovim Statutom i zakonom.

8. Vršiti nadzor nad radom opštinskih organa uprave i organizacija i predlaže Skupštini ukidanje njihovih propisa koji su u suprotnosti sa zakonom, drugim propisom ili opštim aktom Skupštine, odnosno propisom koje je on donio radi njihovog sprovođenja.

9. Utvrđuje opšta načela unutrašnje organizacije opštinskih organa uprave i organizacija.

10. Daje mišljenja o prijedlogu za imenovanja i razrješenja funkcionera opštinskih organa uprave i organizacija i može predložiti pokretanje postupka za razrješavanje pojedinih funkcionera.

11. Prati stanje kadrova u opštini, vrši konsultacije preduzima i predlaže mjere u ostvarivanju kadrovske politike u opštini.

12. Daje mišljenja o nacrtima i prijedlozima pojedinih akata koje donosi Skupština.

13. Daje inicijativu Skupštini za društveno dogovaranje i samoupravno sporazumijevanje.

14. Obrazuje svoje komisije i druga radna tijela.

15. Donosi poslovnik o svom radu, vrši i druge poslove utvrđene zakonom, ovim Statutom i odlukom Skupštine.

Izvršni odbor je za svoj rad odgovoran Skupštini i svakom vijeću za oblasti iz djelokruga vijeća.

O svom radu Izvršni odbor podnosi Izvještaj Skupštini, koji ona razmatra na zajedničkoj sjednici svih vijeća.

Član 271.

Izvršni odbor sačinjava predsjednik, članovi koje bira Skupština i funkcioneri koji rukovode opštinskim organima uprave i organizacijama koje vrše poslove od interesa za opštinu, određeni odlukom Skupštine opštine.

Član 272.

Skupština, na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje, u skladu sa Društvenim dogovorom o ostvarivanju kadrovske politike, vrši izbor predsjednika i članove Izvršnog odbora.

Ako predsjednik ili član Izvršnog odbora bude izabran iz reda delegata u Skupštinu, prestaje mu mandat u Skupštini.

Izvršni odbor ima podpredsjednika koji se bira iz reda članova Izvršnog odbora i sekretara koga imenuje Skupština opštine.

Član 273.

Predsjednik i članovi Izvršnog odbora biraju se na 4 godine.

Za predsjednika Izvršnog odbora može biti birano isto lice najviše dva puta uzastopno.

Članovi Izvršnog odbora mogu biti birani dva puta uzastopno, a izuzetno po posebnom postupku utvrdjenom Poslovníkom u skladu sa zakonom, još za jedan mandatni period.

Predsjednik Izvršnog odbora ima pravo da Skupštini opštine predlaže razrješenje od dužnosti pojedinih članova Izvršnog odbora i izbor novih članova.

Član 274.

Odlukom Skupštine propisuje se organizacija i način rada Izvršnog odbora.

Član 275.

Izvršni odbor može Skupštini podnijeti kolektivnu ostavku.

Ako smatra da nije u stanju da obezbijedi sprovođenje utvrdjene politike, odluke ili drugog opšteg akta Skupštine, čije se donošenje predlaže, ili da ne može preuzeti odgovornost za vršenje svoje funkcije ako se ne donese odluka odnosno drugi opšti akti čije donošenje predlaže, Izvršni odbor može postaviti pitanje povjerenja.

Ako Izvršni odbor podnese kolektivnu ostavku ili mu vijeće Skupštine izglasaju nepovjerenje, kao i u drugim slučajevima kada Izvršnom odboru prestane funkcija on ostaje na dužnosti do izbora novog Izvršnog odbora.

Član 276.

Svako vijeće Skupštine može, na prijedlog najmanje 10 delegata, postaviti pitanje povjerenja Izvršnom odboru.

O pitanju povjerenja Izvršnom odboru vodi se pretres u vijećima Skupštine.

Član 277.

U ostvarivanju svojih prava i dužnosti Izvršni odbor saradjuje sa organima Republike, organizacijama udruženog rada, društveno - političkim organizacijama, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Član 278.

Stručne i druge poslove za Izvršni odbor obavlja sekretar Izvršnog odbora i Stručna služba Skupštine.

GLAVA XIII

OPŠTINSKI ORGANI

1. Savjeti za narodnu odbranu

Član 279.

U okviru prava i dužnosti opštine u oblasti narodne odbrane, Savjet za narodnu odbranu stara se o usaglašavanju priprema svih nosilaca aktivnosti u oblasti narodne odbrane.

Odlukom o obrazovanju savjeta utvrđuje se njegov sastav, djelokrug rada, način imenovanja članova savjeta i druga pitanja od značaja za rad savjeta.

U cilju praćenja stanja društvene samozaštite u opštini, saradnje sa nosiocima društvene samozaštite i davanja prijedloga za rješavanje samozaštite obrazuje se opštinski savjet za pitanja bezbjednosti.

Odlukom o obrazovanju savjeta utvrđuje se njegov sastav, djelokrug rada, način imenovanja članova savjeta i druga pitanja od značaja za rad savjeta.

2. Opštinski štab teritorijalne odbrane

Član 280.

Za organizovanje, pripremanje, rukovodjenje i komandovanje teritorijalnom odbranom u miru i ratu, obrazuje se Opštinski štab teritorijalne odbrane.

Odlukom o obrazovanju štaba utvrđuje se njegov sastav, djelokrug rada, način imenovanja članova i druga pitanja od značaja za rad štaba.

3. Opštinski štab civilne zaštite

Član 281.

Za organizovanje priprema za zaštitu stanovništva i materijalnih dobara, ratnih dejstava i elementarnih nepogoda i nesreća većih razmjera u ratu i miru i za rukovodjenje jedinicama civilne zaštite i organizacijom zaštite, obrazuje se Opštinski štab civilne zaštite.

Odlukom o obrazovanju Opštinskog štaba civilne zaštite utvrđuje se njegov sastav, djelokrug rada, način imenovanja članova i druga pitanja od značaja za rad štaba.

4. Društveni savjeti

Član 282.

Društveni savjeti obrazuju se za jednu ili više oblasti društvenog života u opštini, u odredjenim organima uprave ili za pojedine upravne oblasti, a mogu se obrazovati u udruženom radu i u drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Društveni savjeti u opštini, odnosno u pojedinim organima uprave ili za pojedine upravne oblasti obrazuju se odlukom Skupštine opštine u skladu sa zakonom i Statutom opštine. Istim aktom se uređuje, djelokrug, sastav i način rada društvenih savjeta.

5. Opštinski pravobranilac samoupravljanja

Član 283.

Funkciju društvenog pravobranioca samoupravljanja u okviru prava i dužnosti opštine, vrši Opštinski društveni pravobranilac samoupravljanja.

Opštinski društveni pravobranilac samoupravljanja kao samostalan organ društvene zajednice, preduzima mjere i pravna sredstva i vrši druga zakonom utvrđena prava i dužnosti i dužnosti radi ostvarivanja zaštite samoupravnih prava radnih ljudi i društvene svojine.

6. Opštinski sud za prekršaje

Član 284.

Opštinski sud za prekršaje kao samostalni organ opštine vrši zakonom utvrđena prava i dužnosti.

Opštinski sud za prekršaje prati pojave i proučava uzroke i posljedice prekršaja i daje prijedloge Skupštini, njenim organima i društveno-političkim organizacijama u opštini za preventivno djelovanje na otklanjanju uzroka prekršaja.

7. Opštinski sud

Član 285.

Opštinski sud ima pravo i dužnost da obavještava Skupštinu, na njen zahtjev ili po svojoj inicijativi o primjenjivanju zakona, o svom radu i drugim problemima zapaženim u svom radu.

Opštinski sud daje prijedlog Skupštini za sprečavanje društveno-štetnih pojava, za učvršćivanje zakonitosti, društvene odgovornosti i socijalističkog morala.

Član 286.

Odlukom Skupštine opštine utvrđuje se broj sudija i sudija porotnika Opštinskog suda.

8. Opštinsko javno tužilaštvo

Član 287.

Opštinsko javno pravobranilaštvo ima pravo i dužnosti da obavještava Skupštinu o primjenjivanju zakona, sprovođenju utvrđene politike Skupštine opštine i o svom radu.

9. Opštinsko javno pravobranilaštvo

Član 288.

Opštinsko javno pravobranilaštvo zastupa imovinsko-pravne interese opštine i vrši druge poslove utvrđene zakonom i odlukom Skupštine opštine.

10. Samoupravni sudovi

Član 289.

Samoupravni sudovi ustanovljavaju se samoupravnim aktom ili sporazumom stranaka, u skladu sa Ustavom i zakonom.

Nadležnost, sastav i organizacija samoupravnog suda kao i postupak pred tim sudom uređuje se zakonom, odnosno aktom u ustanovljenju suda, u skladu sa zakonom.

Član 290.

Samoupravni sudovi ustanovljavaju se kao sudovi udruženog rada, arbitraže, mirovna vijeća, izabrani sudovi i kao drugi oblici samoupravnih sudova.

11. Opštinski organi uprave

Član 291.

Za vršenje poslova uprave, u okviru prava i dužnosti opštine, osnivaju se opštinski organi uprave.

Za vršenje odredjenih upravnih, stručnih i drugih poslova mogu se osnivati posebne opštinske organizacije.

Član 292.

Vršenje odredjenih stručnih i upravnih poslova može se u skladu sa zakonom, povjeriti u organizacijama udruženog rada, samoupravnim interesnim zajednicama i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Član 293.

Opštinski organi uprave sprovode utvrdjenu politiku i izvršavaju zakone, odluke i druge propise i opšte akte Skupštine sprovode smjernice Skupštine, prate stanje u odredjenoj oblasti, rješavaju u upravnom stvarima; vrše upravni nadzor i druge upravne djelatnosti i pripremaju akte i vrše druge stručne poslove za Skupštinu i Izvršni odbor.

Član 294.

Organi uprave su samostalni u okviru svojih ovlaštenja i za svoj rad odgovaraju Skupštini opštine i Izvršnom odboru.

Član 295.

Organi uprave svojim radom obezbeđuju efikasnost ostvarivanja prava i interesa i obaveza radnih ljudi, organizacija udruženog rada, mjesnih zajednica, samoupravnih interesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 296.

Organi uprave i organizacije osnivaju se odlukom Skupštine opštine kojom se određuje i njihov djelokrug rada.

Član 297.

Za vršenje određenih poslova iz djelokruga opštinskih organa uprave mogu se osnovati mjesni uredi za pojedina naselja na području opštine.

GLAVA XIV

AKTI SKUPŠTINE OPŠTINE I NJENIH ORGANA

Član 298.

Skupština i njeni organi u vršenju poslova iz svog djelokruga donose odluke, naredbe, uputstva, rješenja i zaključke kao i rezolucije i preporuke.

Član 299.

Opštinski propisi i druga opšta akta Skupštine i njenih organa objavljuju se u "Službenom glasniku opštine Lopare".

Član 300.

Propisi Skupštine i njenih organa stupaju na snagu po pravilu osmog dana od dana objavljivanja.

Samo iz naročito opravdanih razloga u skladu sa zakonom može se odrediti da odluka, drugi propisi ili opšti akti Skupštine i njenih organa stupi na snagu u roku kraćem od 8 dana od dana objavljivanja ili istog dana kada je objavljena.

Član 301.

Odluke i drugi opšti akti Skupštine i njenih organa po pravilu, ne mogu imati povratno dejstvo.

Član 302.

Društveni plan i budžet opštine i propisi za njihovo izvršenje, primjenjuju se za vrijeme za koje su doneseni.

GLAVA XV

PROMJENA STATUTA

Član 303.

O promjeni Statuta opštine odlučuje Skupština opštine na zajedničkoj sjednici svih vijeća.

Član 304.

Prijedlog da se pristupi promjeni Statuta opštine mogu podnijeti svako vijeće Skupštine i najmanje 10 delegata jednog vijeća.

Skupština opštine na zajedničkoj sjednici prethodno odlučuje da li će se pristupiti promjeni Statuta opštine.

Ako se vijeća na zajedničkoj sjednici saglase da se pristupi raspravi po predloženoj promjeni Statuta opštine, donijeće zaključak o pokretanju postupka za promjenu Statuta opštine.

Ako nadležna vijeća Skupštine odluče da se ne pristupi promjeni Statuta, prijedlog za promjenu Statuta opštine ne može se ponovo staviti na dnevni red prije isteka šest mjeseci od dana donošenja odluke.

Član 305.

Ako Skupština odluči da se pristupi promjeni Statuta opštine, obrazovaoće Komisiju za pripremu nacrtu promjene Statuta opštine.

Skupština na zajedničkoj sjednici svih vijeća utvrđuje nacrt promjena Statuta opštine i stavlja ga na javnu diskusiju. Prijedlog promjene Statuta opštine usvaja se po istom postupku kao i njegovo donošenje.

Član 306.

Skupština može odlučiti da se promjena Statuta opštine izvrši po postupku koji važi za donošenje drugih akata, ako se promjene odnosi na organizaciju Skupštine, Izvršnog odbora, organa uprave i organizacija ili kada se radi o uskladjivanju odredaba Statuta opštine sa zakonom i drugim propisima koje donose organi širih društveno-političkih zajednica.

GLAVA XVI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 307.

Odluke i drugi opšti akti Skupštine i njenih organa i drugi organa opštine, usaglašiće se sa odredbama ovog Statuta u roku od godinu dana od njegovog stupanja na snagu.

Član 308.

Stupanjem na snagu ovog Statuta prestaje da važi Statut opštine Lopare. /"Službeni glasnik opštine Lopare", broj 5/74/.

Član 309.

Ovaj Statut stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku opštine Lopare".

SKUPŠTINA OPŠTINE LOPARE

Broj: 023-02-257

Datum: 7.4.1978. godine

PREDSJEDNIK

SKUPŠTINE OPŠTINE LOPARE

Muhamed Abdurahmanović, s.r.